

sisällys

Carl Ross and Velma M. Doby
The Minnesota Finnish American
Family History Project
Amerikansuomalainen Perhehistoria-
projekti

Juhani Suikkila
Lastenkasvatus, sukupuoliroolit, vie-
raantumisen ja siirtolaisuus
Summary

Erja Paukkala
Suomalaiset Tanskassa
Finns in Denmark

Tekeillä olevia tutkimusprojekteja

Gary London
Finns of the Pacific Northwest

Taisto Hujanen
Kansainvälinen tutkimusyhteistyö siir-
tolaisia keskevästä viestintäpolitiikasta
käynnistymässä

Lassi Saressalo
Kveenien kulttuuriperinne ja kieli tut-
kimuksen kohteena

Kirjallisuusesittelyjä

Tiedotuksia

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saa-
punutta kirjallisuutta
Publications received

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

1982

3

SIIRTOLAISUUS — MIGRATION

9. vuosikerta, 9th year

Siirtolaisuusinstituutti—Migrationsinstitutet

Päätoimittaja

Editor

Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri

Assistant

Maija-Liisa Kalhama

Toimituskunta:

Editorial board:

Siirtolaisuusinstituutin hallitus

Administrative Board

of The Institute of Migration

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Tilaushinta on 25/vuosi

Tilauksen voi suorittaa maksamalla 25 mk

Postisiirtotilille TU 495 90 - 3.

**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSINSTITUTET**

Piispankatu 3

20500 Turku 50

puh. 921 — 17 536

Henkilökunta:

Olavi Koivukangas, Ph.D., johtaja

VTL Ismo Söderling, tutkimussihteeri

HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistosihteeri

Yo.merk. Seija Albrecht, toimistoapulainen

Ekonomi Ritva Vehniäinen, kirjanpitäjä

VTM Jouni Korkiasaari, tutkija

HuK Eija Suna, näyttelysihteeri

Valokuvaaja Kari Lehtinen

Valtuuskunnan pj.

Prof. Jorma Pohjanpalo

Hallituksen pj.

Prof. Vilho Niitemaa

**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS
ADMINISTRATIVE BOARD OF THE INSTITUTE OF MIGRATION****1982**

Toim.joht. Tauri Aaltio

Toim.pääll. Alec Aalto

Prof. Erkki Asp

Hall.siht. Fredrik Forsberg

Prof. Lars Huldén

Neuv.virkamies Juhani Lönnroth

Prof. Vilho Niitemaa

VTM Ilkka Orkomaa

Tutk.lait.joht. Aimo Pulkkinen

Dos. Tom Sandlund

Suomi-Seura r.y.

Ulkoasiainministeriö

Turun yliopisto

Opetusministeriö

Helsingin yliopisto

Työvoimaministeriö

Siirtolaisuusinstituutti

Turun kaupunki

Väestöliitto

Åbo Akademi

Kansi:

Suomalainen Sari Kungsörin leikkikoulussa Ruotsissa. (kuva Timo Majjala)

Cover

A Finnish girl, Sari, in the kindergarten at Kungsör, Sweden. (foto Timo Majjala)

THE MINNESOTA FINNISH-AMERICAN FAMILY HISTORY PROJECT

Velma M. Doby, Project Director and Oral Historian, Board Member and Secretary of the Minnesota Finnish American Historical Society, also currently Community Program Assistant in the Immigration History Research Center of the University of Minnesota.

Finnish American history, culture and world view can be investigated from two different but mutually related perspectives. Viewed from Finland the subject becomes defined as emigration from Finland. It focuses on examining the original roots of Finnish American culture, its subsequent modifications in the New World, and the prospects for its continuing survival in America as a sort of extension of the homeland culture. Viewed from America the subject is defined as immigration to America. It focuses on examining the historic role of the original culture in confronting American realities, on its subsequent modification and relation to the dominant American culture as a continuing aspect of the total multi-cultural society of America.

The two perspectives supplement each other, illuminate the same reality, and perhaps define the relationships between scholars in Finland and America who are concerned with the same subject matter.

One subject of mutual interest will be the Minnesota Finnish American Family History Project conducted from November 1979 to June 1981.¹ This project was unorthodox in several respects. It sought the historical origins and a definition of the cultural characteristics of Finnish Americans in sources other than manuscript collections

Carl Ross, Project Advisor for the family history project, author of *THE FINN FACTOR* of which the second edition, with a new Foreword by Juha Pentikainen, has just become available.

and institutional records. It organized the volunteer participation of ordinary Finnish Americans of many generations in gathering and recording their personal histories. While assuming the existence of a national Finnish American culture it focused on one region, seeking to define its particular characteristics and identity.

Uniformity of approach was encouraged by defining a completed family history as consisting of several parts: 1) a "Family Tree", or genealogical table, of several generations with the emphasis on the immigrant generation and subsequent generations in America; 2) a written narrative history by the family historian; 3) a collection of family documents verifying the historical record, individual reminiscences and biographies, and photographs or descriptions of objects of material culture relating to the family experience; 4) oral history interviews with family members conducted by an interviewer from outside the family (following a predetermined "Interview Guide").

An illustrated 100 page HANDBOOK FOR DOING FINNISH AMERICAN FAMILY HISTORY² was published. It reached hundreds of Finnish American families who were already caught up in the current enthusiasm for seeking family "roots". At public meetings of local residents, members of church congregations, "Kalevalaisia", Minnesota Finnish American Historical Society chapters, and at special local "Workshops" for family historians, it was emphasized that the purpose was not a search for remote ancestors in Finland but an exploration of Finnish American experience over several generations.

Originally suggested in April 1979 by Carl Ross in the SEURANLEHTI of Minnesota Finnish American Historical Society, the project was sponsored by the MFAHS and funded by a generous grant from the Minnesota Historical Society. The project was carried out by project director and oral historian Velma M. Doby with the volunteer assistance of local coordinators and family historians. Over 300 registrations for participation were received. At the time of its

official conclusion the collected family histories and taped interviews were donated to the Immigration History Research center of the University of Minnesota as the nucleus for a permanent Finnish American Family History Collection. At the present time the collection includes 81 completed histories (11 of them still requiring interviews), a total of some 200 hours of interviews on cassettes, and the Summary Report and records of the project. Of the interviews 44 were with first generation immigrants, many of whom arrived early in the century, 59 with second generation American born persons, 8 with third and fourth generation individuals. Probably a majority of participants were women. A large number of family histories begun during the project are still in various stages of completion and the collection remains open to donors of family history materials of all kinds.

Altogether these generation-linked stories encompass the entire period and the major areas of Minnesota Finnish settlement. Although participants were volunteers, not a selected cross section sampling, it is our opinion that these life stories and expressions of Finnish American views are typical for this region and ought to be considered as reliable evidence. We have not attempted to evaluate fully or to summarize the project findings, nor can this be done in isolation from manuscript sources and other evidence that is available. Family history, like oral history, is subject to problems related to individual recall or memory, and needs to be weighed with other evidence: but it is also a form of evidence that penetrates into areas of the conscious, of beliefs, memories and personal experiences that go unrecorded in documents, but circulate freely as folklore, family legend, recalled experience and popular myth. Therefore, the scope of this report is limited to describing the project and impressions from it and venturing some hypotheses for further investigation.

Our first, and most basic, impression is that a sense of Finnish American identity is alive and well and living in Minnesota. Persons of Finnish descent in large numbers,

Ceremonies dedicating carved wooden statue of Saint Urho in Menahga, Minnesota in July

and of all generations, acknowledge this common cultural background. They do this in various ways. Hundreds of family histories are being investigated with a conscious search for Finnish origins (it does not really matter in this respect that many will never be finished or never circulate outside the family circle). Membership in contemporary Finnish American societies such as the Minnesota Finnish American Historical Society is comparatively large and has increased in recent years. A patron saint of Finnish Americans (St. Urho) has been enshrined this summer with a statue at Menahga, Minnesota (an American invention, he is almost unknown in Finland but his legend has spread to all fifty states of the U.S.).³ Participation in trips to Finland and visits by Finnish relatives

to America is increasing annually. Other evidence could be cited. That this should be so confounds the predictions of earlier decades that ethnic identity and culture would disappear in the great American "melting pot".

There are no simple answers as to why this is so. In fact, it has not even been clearly established what constitutes for Finnish Americans a definition of their identity. The Finnish language is neither spoken or read by a majority. Only remnants of once powerful institutions built by Finnish immigrants remain with a core of faithful but aging supporters. Therefore, explanations for the continuing Finnish American presence cannot be sought in either a persistence of language as a cultural vehicle or in institutional life

which once seemed to be the force that gave life and vitality to a Finnish community in America. Yet, if after more than a century of residence in Minnesota, Finnish immigrants and their descendents acknowledge and cultivate a Finnish American identity, compelling reasons, some mechanism or means, must exist for this persistence of ethnic identity. Family histories provide valuable clues for defining this identity and for understanding how an ethnic identity and subculture is maintained, modified and disseminated.

The Finnish American population of Minnesota appears far more homogeneous and interconnected when viewed from the perspective of family histories. Although at the beginning we were inclined to attach only secondary importance to genealogical tables, it became apparent that these tables conveyed vital information; they indicated a point of common origin among a surprisingly large group of earlier Minnesota Finns. Their old country origin was a small area of Northern Finland and their American origin in the Michigan "Copper Country". This is corroborated in the work of Salomon Ilmonen who investigated the point of origin in Finland of early immigrants and through oral history interviews between 1911 and 1922 collected hundreds of biographical sketches of Finns in America (including the date and place of birth, date of immigration, places of residence and occupations in America).⁴

These biographies, for instance, show that nearly half the Finnish residents of the Cokato area in Minnesota, prior to 1880, came there after prior residence in the Copper Country (75 from Michigan and 87 directly from Finland). Ilmonen's almost complete listing of immigrants in the New York Mills-Sebeka area up to the 1880's showed that of 131 heads of families 80 had lived in Upper Michigan for varying lengths of time, another 15 came from other industrial centers, only 36 had arrived from Finland or rural areas of the U.S. Sixty had lived and worked in the Michigan mines from 6 to 19 years. Much the same, accor-

ding to Ilmonen, was true in the other early Minnesota settlements including Northern Minnesota mining towns, the Duluth and Minneapolis areas. We were able to confirm Ilmonen's observations in many family histories and we found that merely to inject the subject of personal origins in Michigan set off a chain reaction of responses in almost any gathering of Minnesota Finns.

The Copper Country origin of so many of the early immigrants contributed to the comparatively early development of a homogeneous and well knit Minnesota Finnish community and sub-culture well before the mass immigration of the twentieth century. The Finnish immigrants to the Copper Country came from a small number of villages in extreme Northern Finland near its borders with Norway. As they moved to Minnesota, common village origins and culture, as well as predominance of Laestadian religion convictions among them, provided a mutual support structure and links between the various settlements they built. Laestadian Lutheran teachings emphasized the virtues of simple rural life, lay preaching, and local church autonomy, goals they sought to realize in Minnesota rural (and urban) communities.⁵ Copper Country origins of Minnesota settlers were also significant since it was from this first "hub" of settlement that the seeds of Finnish American cultural and institutional life were carried into Minnesota (not directly from Finland). The most significant of these, apart from the church, was the temperance movement.⁶ A visitor to Cokato will still find a nineteenth century temperance hall which despite its urban origins continues to serve this rural area as a community center.

Finally, family histories and kinship charts indicate how people actually lived and how family connections introduced a coherent and unifying element into Minnesota Finnish American life. Even in farming areas these were not isolated or purely rural communities. Men often worked in sawmills, on the railroads, or even returned to the mines for periods. Women worked the farms when the men were absent but also worked as

domestic servants in nearby towns or in boarding houses, restaurants and homes in the larger cities. Family migrations from place to place and their dispersal into new areas, intermarriage with other families, Finnish and non-Finnish, constant migration between farm and city, all indicate an evolving and homogeneous community. From this perspective we see a network of closely linked communities through which traditional culture and new experience were constantly dispersed. This remains true of contemporary Finnish American life. Descendants of the first settlers in such places as the Cokato area still live there, but family ties connect them to the other areas of Finnish settlement in Minnesota (and, of course, outside the state as well). We also find that with the passing years and intermarriage of families the distinction between earlier and later immigrants and their descendants has become blurred or has disappeared (with the possible exception of those who have arrived since World War II). ⁷ It becomes a tenable hypothesis that family ties and common experiences were a significant factor in shaping, disseminating and preserving a distinct regional Finnish American culture while institutions played the secondary role. This would explain why even with the disappearance of many of these institutions and even of Finnish American communities in the strict sense of geographic settlement there is a continuing presence of Finnish Americans as an identifiable group.

Family histories also reveal characteristics with which Finnish Americans identify this group. One participant suggested that the primary characteristic of Finnish Americans could be summed up in the three "S" words "Sauna, Sisu and Sana" (the Samuelson family of Ottertail County, family history narrative). This definition accurately notes a continuing belief in the virtues of the Sauna, the existence of Sisu, and the value of the "word" whether read or spoken, in scripture or as the embodiment of educational values. ⁸ These might be considered "old world" cultural attributes still held by Ame-

rican Finns in new and modified forms (for instance, "Sana" is decidedly not to be understood literally as use of the Finnish language; but we can note evidence that Finnish Americans have attached great value to literacy and education). Family histories confirm the existence of various self-definitions of Finnishness whether or not they are true, and, of course, different generations will tend to have their own definitions of Finnishness. What Finnish Americans unquestionably have is a feeling of common origins and experiences that, in fact, constitute a body of Finnish American folklore that is distinct from old world culture.⁹

The existence of a distinct ethnic group or subculture ought to be evident in shared experiences, common values, and something which for lack of a better term we might call a "group memory". This collection of family histories, interviews and autobiographical accounts demonstrates such shared experiences, commonly held values and memories of past events that are passed on from generation to generation and largely define Minnesota Finnish American identity. We can illustrate the existence of "group memory" by the following:

— The retention of a family story about the original migration to America even several generations back and the recurring reference to an earlier sojourn in Upper Michigan among many families. This indirectly often appears to be connected to the very considerable identification of Minnesota Finns with the Apostolic Lutheran churches (Laestadians), a fact which has perhaps not received the attention it merits.

— The widespread recollection that Minnesota Finnish American immigrants began their American experience as mine and lumber workers or domestic servants. Stories of work experience are often detailed and contain remarkable similarities. (During the past year we have, for instance, encountered three accounts from different mining areas of a miner's first traumatic experience going down in the "cage" used to lower them into the mine.) The origin of many rural families and communities in the movement to

escape from mine labor, or in being black-listed for labor militancy, is a facet of many interviews and histories (not limited to radicals). Among women the mention of domestic service elicits stories of how their mothers worked as domestic servants while numerous second generation women relate their experiences as teachers.

– The inclusion in family stories, usually with a strong sense of nostalgia, of participation in the temperance movement, accounts of “Finn Hall” activities, adherence to local Finnish congregations, etc. all point to a general involvement historically in Finnish American institutions.

– Among the striking and dramatic events recurring in the recollections of family experience none are more vivid than stories of great fires. Ilma Wehka Widstrom tells of how her family fled in panic and stopped in exhaustion to find shelter and survival in a culvert while they watched a group of fifteen refugees immediately ahead of them burn to death during the great Cloquet fire of 1918. Syrjälä tells of a dramatic escape from burning Cloquet. Aino Mäki recounts her personal memories of the fire that burned down Chisholm in 1908.

– A remarkably similar kind of experience with language is related by a very large group of second generation persons. Lina Laitala from Ely writes that among Italian, Slavic and Finnish children “all children spoke the mother tongue on entering school” and had to learn English. Don Wirtanen, in Markham, spoke no English on entering school and the same was true of Aino Mäki in Chisholm, while Maria Starkka of Brainerd says Swedish or Finnish was the spoken language of the children beginning school. Memories of leaving Finnish speaking homes for English language schools is a typical and almost universal second generation experience. Substantial continuing ability among second generation Finns to use Finnish seems to be indicated; on the other hand there seems little evidence to support the quite common supposition that the second generation tried to lose or conceal its Finnish identity.

– Apart from the Sauna, as an almost uni-

versal social practice, these histories indicate recollections of other customs including the celebration of various holidays of distinctly Finnish origin including “name days”, “Pikku Joulu”, “Juhannus”, etc., testifying to participation in the ethnic culture and retaining often nostalgic memories of these.

– Finally, there is expressed no yearning for “good old days” in the old country but some of these narratives suggest a desire to return to virtues associated with memories of earlier experiences. The Laitalas have maintained their old homestead, Alice Niemi Murphy and her non-Finn husband have returned to live on the old farm which she says was built on the style of the old country farmstead.

Finnish Americans continue to congregate together, to display some of their old “clannishness”. Wherever they gather the conversation can readily turn to subjects arising from their origins and their experiences. In the past year the authors of this article have experienced this on various occasions. During these conversations whether they concern one-time work as domestics, mine work, Finnish halls and theatres, or visits to the Copper Country, it is evident that we are sharing in a Finnish American culture, heritage and folklore. And it must be marked that we no longer discern significant differences due to earlier family affiliations with factions based on religion or politics, in fact, it begins to appear that these schisms were never as significant to the daily life of American Finns as the historians have believed them to be, our cultural heritage seems now to be broader than the schisms of the past.

References

1. The Minnesota Finnish American Family History project and this report of its findings is one aspect of ongoing research by American scholars in Finnish American culture and folklore. Among these is the independent research of Marianne Wargelin-Brown over several years and her recent unpublished paper defining Finnish American folklore. the recent study by Marsha Pentti of a Massachusetts Finnish Cranberry Growing Commu-

nity, as well as continuing studies of Finnish immigrant architecture by Arnold Alanen. In October 1982 Wargelin-Brown, Carl Ross, Rachel Ewaldson and Yvonne Lockwood will participate in a panel discussion of Finnish American folklore at the Annual Meeting of the American Folklore Society in Minneapolis, Minnesota.

2. Carl Ross and Velma M. Doby, *HANDBOOK FOR DOING FINNISH AMERICAN HISTORY* (Parta Printers: New York Mills, 1981), available from publisher or Immigration History Research Center at \$ 4.50 per copy.

3. Although the Saint Urho legend can be traced back for some 25 years, began to circulate widely in recent years, and to be celebrated in many localities as a St. Urho's Day in March, the Menahga celebrations this year began as a local Chamber of Commerce promotion for the town. Nevertheless the acceptance of St. Urho as a sort of Finnish American equivalent of the Irish St. Patrick is widespread and assumes the proportions of a folk legend. The Menahga celebration was a genuine Finnish American festival of considerable significance.

4. Salomon Ilmonen, *AMERIKAN SUOMALAISTEN HISTORIA JA ELÄMÄN KERTOMUKSIA*, Vol. 2 (Jyväskylä, 1923); also, *AMERIKAN SUOMALAISTEN HISTORIA*, Vol. 3 (Hancock, Suom.—Lut. Kustannusliike, 1926).

5. Marvin Lamppa, "Embers of Revival: Laes-

tadian Schisms in Northeastern Minnesota, 1900-1940" in *FINNISH DIASPORA II: UNITED STATES* edited by Michael G. Karni (Toronto: The Multicultural History Society of Ontario, 1981).

6. Michael G. Karni, "Finnish Temperance and its Clash With Emerging Socialism in Minnesota" in *FINNISH DIASPORA II*

7. Marianne Wargelin-Brown, "Finnish American Folklore: a Survey of Research and a Definition of the Subject" written for Scand. 5670-1 Prof. Juha Y. Pentikäinen, Visiting Professor, University of Minnesota, July 1981, outlines six different immigrant groups, all defined on the basis of the original immigrant's time of arrival.

8. Yvonne Lockwood wrote about the vitality of sauna culture among later generations of Finnish Americans in her "The Sauna: An expression of Finnish American Identity". *Western Folklore*, Vol. XXXVI, Num. 1, January 1977, pp. 71-84.

9. Wargelin-Brown has introduced a broad definition of Finnish American folklore in the study she did under Juha Pentikäinen. This as yet unpublished manuscript defines a body of folklore distinct from its counterpart in Old World folklore. The Minnesota Finnish American Family History Project validates many of the distinctions she proposes in her study, and the stories which follow illustrate the type of folklore she outlined.

Amerikansuomalainen Perhehistoria-projekti

Amerikansuomalaisten historiaa, kulttuuria ja maailmankuvaa voidaan tarkastella kahdesta eri lähtökohdasta, Amerikasta ja Suomesta, käsin. Nämä täydentävät toisiaan, valaisevat samojen asioiden eri puolia ja samalla määrittelevät suhteita kahden maan tutkijoiden välillä.

Minnesotan Amerikansuomalaisten Perhehistoria-projekti, joka on toiminut marraskuusta 1979 kesäkuuhun 1981, pyrki selvittämään ja määrittelemään amerikansuomalaisen kulttuurin alkuperää innostamalla amerikansuomalaisia keräämään ja tallentamaan omaa henkilöhistoriaansa. Kirjoitetut perhehistoriat ja haastattelunauhut muodostavat nyt Amerikansuomalaisten Perhehistoria-kokoelman Immigration History Research Centerissä Minnesotan yliopistossa. Käsikirja *A Handbook for doing Finnish American Family History*, jossa on mukana yli 300 osanottajaa, korostaa, ettei tassa ole tarkoitus kertoittaa kaukaisia esi-isiä Suomessa vaan tutkia amerikansuomalaisten elämää ja kokemuksia muutamien sukupolvien aikana. Koska osanottajat olivat vapaaehtoisia eivatka mi-

kään valikoitu poikkileikkausjoukko ovat tulokset tyypillisiä Minnesotan amerikansuomalaisten kertomuksia ja näkemyksiä ja edustavat Minnesotan suomalaisten elämää läpi koko vuosisadan kaikilta alueilta ja eri sukupolvien ajalta.

Projekti paljastaa tämänpaivan Minnesotassa voimakkaan amerikansuomalaisuuden, jota ei voi selittää itsepintaisella kiinnipitamisellä suomen kielestä, koska enemmistö ei enää puhu suomea, eikä suomalaisella järjestötoiminnalla, koska siirtolaisjärjestöt ovat melkein kokonaan lakanneet toimimasta. Perhehistoriat antavat kuitenkin arvokkaita johtolankoja amerikansuomalaisen identiteetin määrittelemiseen ja sen ymmärtämiseen kuinka etninen identiteetti ja vahemmistökulttuuri on säilynyt, mukautunut ja havinnyt.

Tastä näkökulmasta nähtynä Minnesotan amerikansuomalainen väestö näyttää olevan homogeeninen ja yhtenäinen. Yhteiset lähtökohdat sekä Suomessa että Ylä-Peninsulassa näyttävät olleen merkityksellisiä jo aikaisemmin tehdyissä Salomon Ilmosen tutkimuksissa. Perhehistoriat ja sukuselvi-tykset siis osoittavat kuinka ihmiset itseasiassa elivät, kuinka he liikkuivat kaupungeissa ja maaseu-

dulla, kävivät läpi yhteisiä työkokemuksia, menivät keskenään naimisiin ja liikkuvat suomalaisten yhdyskuntien välillä. Suomalaiset siirtokunnat on historiallisesti nähty yhdistävänä tekijänä yhdyskuntien välillä, joiden traditionaalinen kulttuuri ja uudet kokemukset olivat alituisesti hajallaan. Ei ole epäilystä siitä, etteiko perhesiteillä ja yhteisillä kokemuksilla olisi tärkeä merkitys erillään sijaitsevien amerikansuomalaisten kulttuurien muotoutumisessa, leviämässä ja säilymisessä. Tässä yhteydessä järjestöillä oli toissijainen merkitys.

Perhehistoriat paljastavat useita amerikansuomalaisessa identiteetissä itsessään olevia piirteitä, joiden juuret ovat Vanhan Maan traditioissa, kuten usko saunan parantavaan vaikutukseen ja sisun olemassaolo. Se, mikä amerikansuomalaisilla epäilemättä on, on tunne yhteisestä alkuperästä ja käsitys, että itse asiassa amerikansuomalainen kansanperinne eroaa selvästi Vanhan Maan kult-

tuurista. Tämän näyttävät toteen tapahtumien ja kokemusten muistiinpanot. Näihin sisältyy ensimmäisten maahanmuuttaneitten muistoja, jotka ovat siirtyneet sukupolvelta toiselle, muistoja kaivos-työstä, metsätöistä ja kotiapulaisena olosta, muistelmia Finn haaleista, raittiusseuroista ja kirkon toiminnasta ja lopuksi kuvauksia metsäpaloista, kielieroista kouluissa ja suomalaisten juhlapäivien viettotavoista.

Amerikansuomalaiset keraantuvat jatkuvasti yhteen ylläpitaakseen vanhaa "heimohenkisyttään". Missä tahansa he kokoontuvat keskustelu kääntyy heidän alkuperänsä ja kokemuksiinsa. On ilmeistä, että me olemme jatkamassa amerikansuomalaista kulttuuria, perintöä ja kansanrunoutta, joka on riippumaton suomen kielestä, ei ole selvillä Suomen menneisyydestä eikä nykypäivästä, eikä tunne järjestöjä eikä yhteisoja, jotka kerran esittivät niin suurta osaa amerikansuomalaisten keskuudessa.

LASTENKASVATUS, SUKUPUOLIROOLIT, VIERAANTUMINEN JA SIIRTOLAISUUS

tutkimustuloksia suomalaisten siirtolaisnaisten, suomalaisten naisten sekä ruotsalaisten naisten asenteista.

FK Juhani Suikkila on Tukholman yliopiston kriminologian laitoksen tutkimusassistentti. Hän työskentelee laitoksen assyryrialaisten nuorten tilannetta kartoittavassa tutkimusprojektissa.

Suomessa 1960-luvun lopulla massamuuton piirteitä saanut ulkomaille ja erityisesti Ruotsiin suuntautunut muuttoliike herätti myös tutkijoiden kiinnostuksen tähän ilmiöön. Seurauksena tästä kiinnostuksesta on suuri joukko erilaisia tutkimusraportteja, jotka eri näkökulmista ovat pyrkineet valottamaan muuttoliikettä ja sen seurauksia niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta. Tietoja on hankittu erilaisista virallisista tilastoista sekä käyttämällä erityyppisiä kyselymenetelmiä. Suuri osa tehdyistä siirtolais-tutkimuksista on keskittynyt kuvaamaan ainoastaan yhtä siirtolaisryhmää eikä yleensä ole yritetty tehdä vertailuja eri siirtolaisryhmien välillä eikä myöskään siirtolaisten ja kantavaestön välillä. Syyt tähän ovat ilmeiset: vertailevien tutkimusten tekeminen asettaa tutkijan lukuisten metodisten ja teoreettisten ongelmien eteen ja näiden ongelmien ratkaisu tyydyttävällä tavalla saattaa osoittautua hyvinkin hankalaksi ja resurssija vaativaksi tehtäväksi. Kuitenkin vertailevan tutkimusotteen soveltaminen olisi nähdäkseni erittäin hedelmällistä, koska vertaile-

malla eri siirtolaisryhmiä toisiinsa ja etenkin muuttomaan kantavaestöön saamme paremman käsityksen siitä, mikä on nimenomaan siirtolaisuudesta johtuvaa ja mikä taas riippuu yhteiskunnan rakenteellisista tekijöistä. Olisi myös suotavaa, että siirtolaisuustutkimuksessakin yritettäisiin soveltaa enemmän eri monimuuttajamenetelmiä. Tällöin saataisiin paremmin esille muuttujien väliset keskinäiset riippuvuussuhteet ja olisi ehkä voitu välttyä siltä turhauttavalta keskustelulta, jota on käyty äidinkielen taidon ja ruotsin kielen taidon välisestä korrelaatiosta.

Tutkimuksen taustaa

Tässä artikkelissa esitetyt tutkimustulokset pohjautuvat vuonna 1978 aloitetun nuorisorikollisuutta käsittelevän tutkimusprojektin yhteydessä kerättyyn aineistoon. Projektin tarkoituksena on valaista peruskoulun yläasteen oppilaiden parissa esiintyvää rikollisuutta ja erityinen huomio on kiinnitetty Ruotsissa asuvien suomalaisten siirtolaisnuorten rikollisuuteen ja siihen liittyviin erikois-

piirteisiin. Tutkimuksen kohteena on kaikkiaan 1358 peruskoulun yläastetta käyvää nuorta, jotka ovat iältään 14-16-vuotiaita. Nämä 1358 tutkimuksessa mukana ollutta nuorta jakautuvat eri ryhmiin seuraavasti: suomalaisia siirtolaisnuoria on tutkimuksessa mukana 523, syntyperäisiä ruotsalaisia on 388 ja näitten lisäksi tutkimuksessa on mukana myös 447 Suomessa asuvaa nuorta. Tutkimus on suoritettu kahdessa eri kunnassa, toinen Ruotsissa, toinen Suomessa. Ruotsalaisen tutkimuskunnan siirtolaisnuoret muodostavat kokonaisotoksen kunnassa tutkimushetkellä peruskoulun yläastetta käyviä oppilaista, kun taas ruotsalaiset nuoret on poimittu satunnaismenetelmää käyttäen kunnan yläasteen koulujen oppilasluette-loista. Suomessa taas tutkimusjoukkona ovat tutkimuskunnan peruskoulun yläasteen luokista satunnaisesti poimitun 15 eri luokan oppilaat. Kato oppilaiden vastauksissa oli n. 4 %. Oppilaskyselyn lisäksi lähetettiin kunkin oppilaan äidille postitse kyselykaavake. Aideista kuitenkin 15-30 % jätti vastaamatta. Kyselyn 61 siirtolaisoppilaalla oli yksi tai useampia sisarusksia mukana tutkimuksessa, ja näin ollen siirtolaisäitien lukumäärä on pienempi kuin siirtolaisoppilaiden lukumäärä. Kaikkiaan on tiedot saatu 330 siirtolaisäidiltä. Ruotsalaisten ja suomalaisten ryhmissä ei vastaavaa ongelmaa sisarusksista ollut. Ruotsalaisista äideistä 283 palautti kaavakkeen, suomalaisista äideistä 384. Kadossa mahdollisesti esiintyvää systemaattisuutta ei ole voitu laajemmin kontrolloida, mutta ruotsalaisten ja suomalaisten äitien vastaamatta jättäminen korreloi jonkin verran oppilaiden koulupinnaukseen, alkoholinkäyttöön ja rikollisuuteen, kun taas siirtolaisten kohdalla äidin vastamattomuus oli heikossa yhteydessä oppilaan koulupinnaukseen. Vastaamatta tuntuivat näin ollen jättäneen ennenkaikkea ne äidit, joiden perheissä esiintyy jonkinlaisia ongelmia.

Erään ongelman tässä yhteydessä muodostaan tulosten yleistettävyyys. Tutkimus-han on tehty ainoastaan kahdella eri paikkakunnalla, ja ankarasti ottaen voidaan tuloksia yleistää koskemaan ainoastaan näitä

kahta kuntaa. Toisaalta on kuitenkin pidettävä mielessä, että materiaali on kerätty kahdessa eri maassa, mikä luonnollisesti omalta osaltaan avaa laajempia perspektiivejä käsiteltävien aiheiden tarkasteluun ja ymmärtämiseen.

Tutkimusongelmat

Kuten jo edellä mainittiin on tutkimusprojektiin tarkoitus valaista nuorisoriikollisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Nuorison käyttäytyminen on kaikkina aikoina ollut vanhempien paheksunnan kohde. Niinpä jo antiikin ajan Sokrates valitti aikansa nuorison rakastavan ainoastaan yltäkylläisyyttä ja loistoa ja olevan vailla tarpeellista vanhempien auktoriteetin kunnioittamista. Tällaiset mielipiteen ilmaisut eivät liene tänäkään päivänä kovinkaan harvinaisia. Nuorisoa ja sen käyttäytymistä moitittaessa unohdetaan kuitenkin usein se, että nuoret itse ovat oman aikansa tuote. Nuori, murrosiässä oleva ihminen yrittää kuumeisesti löytää oman identiteettinsä, ja tämä identiteetti rakentuu suurelta osin niille aineksille, joita nuoren ympäristö tarjoaa ja joihin nuorella itsellään ei aina ole mahdollisuutta vaikuttaa. Monet nuorison parissa esiintyvät ja paheksuntaakin aiheuttavat muoti-ilmiöt eivät suinkaan aina ole nuorten itsensä tuottamia ja luomia, vaan taustalla on useimmiten kansainvälinen, yli kielirajojen ulottuva viihdeteollisuus. Nuorten alkoholinkäytölle taas tarjoaa vanhempien oma alkoholinkäyttö oivallisia malleja.

Lasten vanhemmilla on luonnollisesti ollut oma lapsuutensa ja nuoruutensa, joka on muovannut heitä omalla tavallaan. Eräs ratkaiseva ero tämän päivän nuorten ja vanhempien sukupolvien välillä on se, että nykyinen nuoriso kuuluu ensimmäistä kertaa siihen sukupolveen, jonka elämää ei leimaa taloudellinen hätä ja puute. Niinpä esimerkiksi tähän tutkimukseen osallistuneiden nuorten vanhemmista valtaosa on viettänyt lapsuutensa ja nuoruutensa sodanaikaisissa ankeissa olosuhteissa. Sodan ajoista on kuitenkin vierähtänyt useita vuosikymmeniä ja tänä aikana on sosiaalinen muutos ollut suuri. Teknologian ja tiedonvälityksen valtava ke-

hitys on avartanut ihmisten maailmaa, samalla kun uudet aatteet ja ajatustavat ovat muutaneet ihmisten käsityksiä ja suhtautumistapoja.

Tarkastelen seuraavassa eräitä sellaisia asioita, joiden voidaan ajatella kokeneen suurikin muutosprosesseja viimeisten vuosikymmenien aikana. Nämä ovat suhtautuminen lastenkasvatukseen, käsitykset sukupuolirooleista ja vieraantuminen, jonka voidaan katsoa olevan eräs seuraus muutosprosesseista. Näitten lisäksi tarkastelen myös tutkittujen siirtolaisnaisten käsityksiä eräistä siirtolaisuuteen läheisesti liittyvistä asioista.

Lastenkasvatus

Pulkkinen (1977, 26-29) toteaa käsitellessään suomalaisen kotikasvatuksen perinteitä, että kasvatus on keskittynyt ensisijaisesti kieltojen esittämiseen. Kasvatusta on leimannut ankaruus ja lasten pakottaminen alistumaan vanhempien tahtoon. Pulkkinen toteaa kuitenkin, että yksi nykyajan vakavia ongelmia on kotikasvatuksen rappeutuminen. On liu'uttu lastenkasvatuksessa toisenlaiseen äärimmäisyyteen, välinpitämättömyyteen. Syyinä tähän on ainakin osittain epä tietoisuus siitä, miten lapsia olisi oikeastaan kasvatettava. Turunen (1977) on tutkimuksessaan vertaillut suomalaisten siirtolaisvanhempien sekä ruotsalaisten vanhempien käsityksiä lastenkasvatuksesta. Turusen mukaan siirtolais-

vanhemmat kontrolloivat lapsiaan enemmän kuin ruotsalaiset vanhemmat. Siirtolaisvanhemmat eivät kuitenkaan liitä tätä kontrollia mihinkään tilanteen asettamiin vaatimukseen, vaan kontrolli perustuu aikuisten ja vanhempien omiin vaatimuksiin ja tarpeisiin. Ruotsalaisissa perheissä oli lapsiin kohdistuva vallankäyttö enemmänkin sidoksissa tilanteeseen ja huomiota kiinnitettiin enemmän lapsen tarkoituksiin ja kypsyyteen. Niinpä esimerkiksi näpistely on siirtolaisvanhempien mielestä teko, josta lasta tulee rangaista. Ruotsalaisten vanhempien mielestä lasten näpistely on otettava vakavasti, mutta he katsoivat lapsen toimivan ymmärtämättömyydestä ja tarvitsevan opetusta. Turusen mukaan siirtolaisvanhempien parissa oli havaittavissa pyrkimys painottaa lasten omaa tahtoa ja itsenäistä ajattelukykyä, mutta samanaikaisesti vanhemmat vaativat lapsiltaan kuuliaisuutta ja tottelevaisuutta. Hän tulkitsee tämän ristiriidan heijastelevan vanhempien omaa sisäistä epätasapainoa. Vanhemmilla on ristiriitaisia tunteita muistellessaan sitä kasvatuksista, jonka he ovat saaneet ja verratessaan sitä ruotsalaisiin kasvatusnormeihin.

Taulukossa 1 esitetään tutkittujen äitien asennoituminen muutamiin lastenkasvatusta koskeviin väittämiin. Taulukon luvut ovat prosentteja, jotka on laskettu kustakin ryhmästä erikseen.

TAULUKKO 1. Asennoituminen lastenkasvatukseen

		Pitää täysin paikkansa %	Pitää osittain paikkansa %	Pitää tuskin paikkansa %	Ei pidä paikkaansa %	N
Lapset ja nuoret ovat poikkeuksetta riittävän kypsiä tekemään päätöksiä itse.	Ruots.	2	54	38	5	(280)
	Siirt.	3	25	45	26	(319)
	Suom.	2	34	51	14	(379)
Lapsille ei ole hyväksi jos heillä on liian paljon vapauksia.	Ruots.	24	57	16	3	(280)
	Siirt.	46	39	9	6	(322)
	Suom.	46	42	8	4	(382)
Lapset on opetettava jo varhain selviämään omin avuin.	Ruots.	11	58	24	7	(280)
	Siirt.	32	46	16	6	(322)
	Suom.	30	56	12	2	(381)
Lapset eivät saa sanoa aikuisia vastaan.	Ruots.	4	9	36	52	(280)
	Siirt.	11	20	33	37	(322)
	Suom.	7	29	35	29	(380)

Verrattuna ruotsalaisiin äiteihin asennoituvat suomalaiset ja siirtolaiset myönteisemmin lasten vapauksien rajoittamiseen sekä vaatimuksiin vanhempien auktoriteetin kunnioittamiseen. Samalla he kuitenkin suhtautuvat melko myönteisesti siihen, että lapset opetetaan jo varhain toimimaan itsenäisesti. Tätä tulosta tukevat edelläesitetyt Turusen havainnot siirtolaisvanhempien kasvatuseräiden ristiriitaisuudesta. Tulos tuntuu myös viittaavan siihen, että eivät ainoastaan siirtolaisvanhempien asenteet ole ristiriitaisia, vaan tämä koskisi myös suomalaisia vanhempia Suomessa. Siirtolaisuus tuntuu kuitenkin vaikuttavan siten, että siirtolaisvanhemmat eivät kuitenkaan ole kannanotoissaan yhtä jyrkkiä kuin suomalaiset vanhemmat, vaan siirtolaiset tuntuvat sijoittuvan jonkin suomalaisen ja ruotsalaisten vanhempien välimaastoon. Vastausten hajonnat ovat kuitenkin suurimmat siirtolaisryhmässä, mikä kuvastanee osaltaan sitä epävarmuutta, jota monet siirtolaisvanhemmat tuntevat lastensa kasvatuksen suhteen. Hajonnat perusteella näyttäisivät ruotsalaiset vanhemmat olevan kaikkein varmintia asenteissaan ja näyttää myös siltä kuin ruotsalaiset vanhemmat välttäisivät ottamasta yhtä jyrkkiä kannanottoja kuin suomalaiset ja siirtolaiset.

Vieraantuminen

Yksilöitä ja ryhmiä, joissa vallitsee välinpitämättömyyden ja epävarmuuden tunteita, on sosiologiassa usein kutsuttu vieraantuneiksi. Vieraantumisen rinnalla on käytetty usein

myös termiä anomia, jolla tarkoitetaan lähinnä normittomuutta. Allardt (1964, 91) erottaa kuitenkin anomian vieraantumisesta siinä, että anomia on tila, joka kuvaa nimenomaan yhteiskunnan tai yhteisön tilaa, kun taas vieraantuminen on yksilöllinen reaktio.

Yhteiskunnalliset muutokset ja murroskaudet ovat usein vieraantumista lisääviä tekijöitä, koska tällaiset muutokset saattavat olla niin monimuotoisia ja yllättäviä, että yksilö ei pysty niitä ymmärtämään ja hallitsemaan. Muutoksiin liittyy usein myös sosiaalisten suhteiden katkeamista ja pienryhmien hajoamista. Suomessa ovat muuttoliike maaseudulta kaupunkiin ja siirtolaisuus 1960- ja 70-luvuilla olleet varsin laajakantoisia yhteiskunnallisen rakennemuutoksen seurauksena. Suomi pysyi muihin Euroopan maihin verrattuna melko pitkäaari maatalousmaana ja kun rakennemuutos tapahtui, se oli voimakas ja raju: vuonna 1950 sai vielä 45 % ammatissa toimivasta väestöstä toimeentulonsa maaja metsätaloudesta, 1975 oli vastaava osuus enää 15 %. Voimakas kaupungistuminen on aiheuttanut myös sen, että maaseutu-ympäristössä relevantit sosiaaliset tiedot ja taidot eivät enää pädekään kaupunkimaisessa ympäristössä. Edellytykset vieraantumiselle ovat näin ollen olleet melko edulliset Suomessa. Ruotsissa rakennemuutos ei ole ollut nopeudeltaan yhtä raju kuin Suomessa ja siellä muutos alkoi myös huomattavasti aikaisemmin kuin Suomessa. Ruotsilla on myös ollut enemmän aikaa ja taloudellisia resursseja korvata ne menetykset, joita muutos on tuonut mukanaan.

TAULUKKO 2. Vieraantuminen.

		Pitää täysin paikkansa	Pitää osittain paikkansa	Pitää tuskin paikkansa	Ei pida paikkansa	N
		%	%	%	%	
Nykyään ei ole niin väliä, miten elää elämäänsä.	Ruots.	1	6	25	67	(279)
	Siirt.	4	8	17	71	(318)
	Suom.	1	4	16	78	(380)
Joskus en tiedä, miten minun tulisi käyttäytyä.	Ruots.	15	38	32	14	(266)
	Siirt.	21	38	22	18	(312)
	Suom.	32	47	14	4	(378)
Minulla ei ole mitään selvää kuvaa paikastani yhteiskunnassa.	Ruots.	5	11	38	47	(276)
	Siirt.	14	18	27	41	(319)
	Suom.	6	14	37	43	(376)

Taulukossa 2 on esitetty tutkimuksessa käytettyjen vieraantumista mittaavien väittämien jakautumat. Ensimmäisen väittämän voidaan katsoa mittaavan eräänlaista elämän mielekkyyttä ja kuten taulukosta kay ilmi tuntuvat siirtolaisäidit kokevan elämänsä vähemmän mielekkääksi verrattuna muihin äiteihin. On kuitenkin todettava, että valtaosa äideistä tuntuu kuitenkin kokevan elämänsä mielekkääksi. Useimmilla äideillä näyttää näin ollen löytyvän elämästään päämääriä, joihin kannattaa pyrkiä ja joiden puolesta voi ponnistella. Sitä vastoin tuntuu siltä, että tutkitut aidit ovat melko yleisesti epävarmoja siitä, mitä pätevät käyttäytymisäännöt tai normit ovat, kuten taulukon toisen väittämän kohdalla ilmenee. Erityisen yleistä tämä tuntuu olevan suomalaisten äitien keskuudessa, joista lähes neljä viidesosaa katsoo väittämän pitävän täysin tai ainakin osittain paikkansa. Väittämän vastausjakautuma suomalaisten äitien kohdalta heijastelee ehkä rajun rakennemuutoksen mukanaan tuomaa epävarmuutta ja relevanttien käyttäytymismallien puutetta. Kolmanteen väittämään ovat siirtolaisäidit muita äitejä useammin vastanneet myöntävästi. Tulos viittaa siihen, että siirtolaisten asema ruotsalaisessa yhteiskunnassa ei ole mitenkään selvä. Vaikka Ruotsiin suuntautuvalla siirtolaisuudella on jo vanhat perinteet ei eräissä siirtolaisille tärkeissä asioissa ole kuitenkaan vielä paastu yksimielisyyteen. Niinpa esimerkiksi siirtolaislasten koulunkäyntiin liittyvät kysymykset ovat vielä lopullista ratkaisua vailla. Eräs tekijä, joka myös varmasti vaikuttaa voimakkaasti suomalaisten siirtolaisten parissa esiintyvään epävarmuuteen on se, että monet siirtolaiset eivät ole osanneet päättää, jäädäkö lopullisesti Ruotsiin vai muuttaakko takaisin Suomeen.

Käsitykset sukupuolirooleista ja naisen asemasta

Naisten asemassa on sitten 1800-luvun tapahtunut suuria muutoksia. Naisten itsenäistymispyrkimysten katsotaan alkaneen Euroopassa 1800-luvulla ja naiset ovat saavut-

taneet ainakin muodollisesti yhdenvertaisuuden miesten kanssa lain edessä, mutta epävirallisella tasolla lienee kuitenkin vielä nähtävissä ennakkoluuloja ja vastustusta naisten tasa-arvopyrkimyksiä kohtaan.

Naisasialiikkeen saadessa yhä enenevässä määrin kannatusta naisten keskuudessa on tämä liike pyrkinyt järjestäytymään toimintansa tehostamiseksi. Ruotsissa keskustelu naisten asemasta lähti käyntiin jo 1960-luvun alussa, kun taas Suomessa keskustelu alkoi varsinaisesti vasta vuosina 1965-66 (Haavio-Mannila, 1968, 194).

Naisen asemasta käydyssä keskustelussa on miesten usein katsottu olevan suurin este naisten vapautumis- ja tasa-arvopyrkimyksille. Miehet varmaan ovatkin traditionaalisen naiskäsityksen orjia, mutta niin ovat varmaan myös monet naiset. Vanhoista traditioista ja ajattelutavoista on nimittäin usein vaikea vapautua ja tämä koskee niin miehiä kuin naisiaikin. Oli miten oli, käsitykset naisten asemaan liittyvistä seikoista ovat kuitenkin suuresti muuttuneet eikä tämä näy ainoastaan asenteissa, vaan muutokset näkyvät myös muualla. Naisten osallistuminen työelämään on lisääntynyt huomattavasti ja yhä useammin näkee naisia sellaisissa työtehtävissä, jotka aikaisemmin olivat varattuja ainoastaan miehille. Tällainen muutos ei kuitenkaan aina suju kitkatta, vaan on todennakoista, että sukupuolirooleihin ja -asenteisiin liittyvät muutokset heijastuvat voimakkaasti erityisesti perhe-elämään. Haavio-Mannila (emt, 192) huomauttaakin, että jos sukupuolirooleihin liittyvät muut normit ja käyttäytymistavat eivät muutu saattaa seurauksena olla ahdistusta ja epävarmuutta.

Sukupuolirooleihin liittyvien väittämien jakautumat käyvät ilmi taulukosta 3. Se mikä taulukossa on silmiinpistävää on ruotsalaisten ja suomalaisten äitien väliset suuret erot. Suomalaiset äidit tuntuvat olevan asenteissaan traditionaalisempien sukupuoliroolien kannattajia paljon suuremmissa laajuudessa kuin ruotsalaiset äidit. Joka viides ruotsalai-

TAULUKKO 3. Sukupuoliroolit

		Pitää täysin % paikkansa	Pitää osittain % paikkansa	Pitää tuskin % paikkansa	Ei pidä paik- kaansa %	N
Tyttöjä ei voi kasvat- taa samalla tavalla kuin poikia.	Ruots.	5	14	34	47	(277)
	Siirt.	23	22	28	27	(318)
	Suom.	20	34	34	13	(378)
Myös tyttöjen on valittava teknisiä ja muita miehisia ammattitehoja.	Ruots.	67	28	3	2	(280)
	Siirt.	55	25	13	7	(316)
	Suom.	32	48	14	6	(377)
Naisen paikka on ennenkär- keä kotona.	Ruots.	3	7	22	68	(281)
	Siirt.	9	10	25	56	(324)
	Suom.	5	10	37	49	(382)

nen äiti oli joko täysin tai ainakin osittain sitä mieltä että tyttöjen ja poikien kasvatuk-
sessa on tehtävä selvä ero, kun taas yli puo-
let suomalaisista äideistä katsoi tällaisen eron
olevan tarpeellisen. Samanlainen suuntaus on
myös nähtävissä tyttöjen ammatinvalintaa
koskevassa väittämässä. Pienimmillaan erot
äitien välillä ovat naisten ansiotyöhön osal-
listumista koskevassa väittämässä. 80-90 %
tutkituista äideistä on sitä mieltä, että nai-
silla on myös tehtävänsä kodin ulkopuolella.

Yhteenvetona taulukosta voi todeta, että
sukupuolirooleihin liittyvät asenteet ovat
suomalaisten äitien keskuudessa traditio-
naisemmin suuntautuneita verrattuna ruotsa-
laisiin äiteihin, kun taas siirtolaisäidit sijoittu-
vat näiden kahden ryhmän välille ollen kui-
tenkin asenteissaan jonkin verran lähempänä
suomalaisia kuin ruotsalaisia äitejä.

Siirtolaisuuteen liittyvät asenteet

Ruotsin väestöstä on tällä hetkellä noin joka
kymmenennellä siirtolaistausta. 1970-luvun
ehkä eniten huomiota herättänyt tapahtuma

siirtolaisrintamalla oli assyrialaisen/syriaan-
ien muutto Ruotsiin. Samoin keskustelua
on herättänyt erityisesti suomalaislasten
koulunkäyntiin liittyvät ongelmat. Vaikka
noin puolet koko siirtolaisväestöstä on suo-
malaisia ei tämän ryhmän asema ruotsalai-
sessa yhteiskunnassa ole kuitenkaan aivan
selvä, vaan mielipiteet menevät monissa
asioissa jyrkästikin ristiin niin suomalais-
ten siirtolaisten kuin ruotsalaisenkin keskuu-
dessa.

Tutkittujen siirtolaisäitien asenteissa siir-
tolaisuuteen liittyvissä kysymyksissä on ha-
vaittavissa melkoista hajontaa (taulukko 4).
Näiden jakautumien kohdalla onkin ehkä
kaikkein mielenkiintoisinta verrata jakautu-
mien ääripäitä, koska voidaan olettaa että
ne, jotka valitsevat jommankumman äärim-
mäisistä vaihtoehdoista ovat varmempia asen-
teissaan. Väittämät ovat samoja, joita on
käytetty ruotsalaisessa PRI-projektissa
(Hammar & Tung, 1975, 36-37). Tämä tekee
myös mahdolliseksi saada jonkinlainen käsi-
tys mahdollisista mielipiteiden muutoksista
vuosien 1973 ja 1979 välisenä aikana.

TAULUKKO 4. Siirtolaisuuteen kohdistuvat
asenteet

	Pitää täysin % paikkunsa	Pitää osittain % paikkansa	Pitää tuskin % paikkansa	Ei pidä paik- kaansa %	N
Suomalaisten lasten on luettava suomea kou- lussa, vaikka se vie aikaa muilta kouluaineilta	32	29	22	18	(306)
Ruotsalainen moraalit ei sovi suomalaisille	14	24	36	26	(317)
Suomalaisille siirtolaisille on tärkeämpää säilyttää oma kulttuurinsa kuin sopeutua ruotsalaiseen kulttuuriin.	24	32	29	15	(314)

Ensimmäinen väittämä koskee siirtolaislasten äidinkielenopiskelua. Noin joka kolmannes siirtolaisäideistä tuntuu kannattavan lastensa osallistumista äidinkielenopetukseen (Hammarin ja Tungin tutkimuksessa prosenttiluku on täsmälleen sama, 32 %), kun taas vajaa viidennes ottaa kielteisen kannan.

Verrattaessa taulukon lukuja Hammarin ja Tungin raportoimiin lukuihin voidaan todeta, että vastausjakautumien ääripäissä ei ole tapahtunut käytännöllisesti katsoen mitään muutoksia tutkimusten välillä olevien kuuden vuoden aikana (Nyt on luonnollisesti myös muistettava, että otokset ovat täysin erilaiset, samoinkuin tietojenkeruumenetelmät). Varovasti arvioiden tuntuu tendenssinä kuitenkin olevan näiden kahden tutkimuksen tuloksia vertailtaessa se, että suhtautuminen äidinkielenopetukseen on tullut siirtolaisten parissa jonkin verran myönteisemmäksi. Ehkä äidinkielenopetuksesta käyty keskustelu ja ruotsinsuomalaisten järjestöjen voimakkaat kannanotot äidinkielen opetuksen puolesta ovat vaikuttaneet mielipiteiden suuntautumiseen. Yksi johtopäätös näiden kahden tutkimuksen tulosten vertailussa on se, että siirtolaisten mielipiteet tuntuvat muuttuvan hyvin hitaasti. Kielitaidottomat tai huonosti ruotsia osaavat siirtolaiset joutuvat usein elämään informaatiotyhjiössä eikä näin ollen uusia virikkeitä mielipiteiden muodostukseen aina ole tarjolla.

Asenneväittämien faktorianalyttinen tarkastelu

Edellä on käsitelty asenneväittämien yksinkertaisia prosentuaalisia jakautumia. Tällaiset prosenttijakautumat eivät kuitenkaan kerro mitään väittämien keskinäisistä suhteista. Yksi keino muuttujien välisten suhteiden tutkimiseen on faktorianalyysi, jollainen myös tehtiin tutkimuksessa käytetyistä asenneväittämistä. Analyysi tehtiin kussakin ryhmässä erikseen ja ainoastaan niiden faktorien, joiden ominaisarvot ovat vähintään 1.0 on katsottu sisältävän tulkittavissa olevaa informaatiota.

Siirtolaisäitien parissa on ensimmäisellä faktorilla saanut korkeita latauksia ($> \pm .30$)

väittämät n:o 5, 6 ja 7 (Taulukko 5). Faktori ilmentää näin ollen melko selvästi vieraantuneisuutta. Mielenkiintoista on se, että väittämä n:o 13 on saanut suhteellisen korkean latauksen (.28) juuri tällä faktorilla mikä tuntuisi viittaavan siihen, että vieraantuminen on yleisempää niitten siirtolaisäitien parissa, jotka haluavat pitää kiinni omasta kulttuuritaustastaan.

Suomalaisten äitien parissa voidaan ensimmäiselle faktorille antaa nimeksi "vieraantunut traditionaalisuus". Korkeita latauksia tällä faktorilla ovat saaneet väittämät n:o 4, 5, 7, 8 ja 10 mikä merkitsee sitä, että perinteellisiä lastenkasvatustapoja ja sukupuolirooleja kannattavat äidit ovat myös vieraantuneita. Ruotsalaisessa ryhmässä ensimmäinen faktori on samankaltainen kuin suomalaisessakin ryhmässä mutta perinteiset asenteet tulevat selvemmin esiin tällä faktorilla. Tämä tuntuisi puolestaan viittaavan siihen, että ruotsalaisten äitien mielipiteet ovat polarisoituneet tiettyyn asteeseen, mitä tulee lastenkasvatukseen ja sukupuolirooleihin liittyviin asenteisiin.

Toista faktoria voitaisiin siirtolaisryhmässä kutsua "suomalaisuus Ruotsissa"-faktoriksi. Tämä faktori sisältää nimittäin perinteistä suomalaista ankaraa lastenkasvatusta suosivan asenteen (nr 2) sekä kaikki kolme siirtolaisuuteen liittyvää väittämää. Korkeimman latauksen tällä faktorilla on saanut väittämä n:o 12 ("Ruotsalainen moraali ei sovi suomalaisille"). Monet suomalaiset Ruotsissa paheksuvat ruotsalaisten elämäntapaa, jonka he kokevat löysäksi ja moraalittomaksi, kun taas suomalaisuutta ihailaan. Niin ollen tähän faktoriin tuntuu liittyvän myös aimo annos etnosentrismiä.

Toinen faktori on suomalaisessa ryhmässä ensinäkemältä hyvin ristiriitainen. Saavathan siinä väittämät n:o 1 ja 2 kumpikin korkeat mutta erimerkkiset lataukset, ts äidit, jotka antavat lapsille vapauden tehdä päätöksiä itsenäisesti ovat kuitenkin sitä mieltä, että lasten vapautta on rajoitettava. Tulosta voidaan kuitenkin verrata siihen mitä edellä on sanottu suomalaisen lastenkasvatuksen ambivalenttisuudesta. Päämäärä on demokraattinen, mutta käytäntö autoritaarinen

TAULUKKO 5. Asenneväittämien faktorianalyysi. Varimax-rotatoidut faktorit.

	Siirtolaiset				Suomalaiset				Ruotsalaiset		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
1. Lapset ja nuoret ovat poikkeuksetta riittävän kypsiä tekemään päätöksiä itse.	.15	-.19	-.10	.29	-.12	.72	.31	.11	-.06	.73	-.14
2. Lapsille ei ole hyväksi jos heillä on liian paljon vapauksia.	-.03	.46	.15	-.04	-.16	-.72	.22	.24	.39	-.05	.17
3. Lapset on opetettava jo varhain selviämään omin avuin.	.04	.06	.09	.62	.02	-.07	.80	.13	-.21	.63	.01
4. Lapset eivät saa sanoa aikuisia vastaan.	.07	.26	.44	-.02	.68	-.07	.30	-.08	.66	.27	-.03
5. Nykyään ei ole niin valia miten elää elamaansa.	.36	.04	.12	.28	.31	.21	.51	-.02	.17	.59	.31
6. Joskus en tiedä miten minun tulisi käyttäytyä.	.43	.24	.13	.06	.25	-.23	-.07	.71	-.06	.01	.85
7. Minulla ei ole mitään selvää kuvaa paikastani yhteiskunnassa	.78	.13	.13	.03	.62	.21	-.17	.36	.30	.03	.72
8. Tyttöjä ei voi kasvatua samalla tavalla kuin poikia.	.22	.14	.50	.22	.63	.08	-.02	.14	.62	.03	.27
9. Myös tyttöjen on valittava teknisiä ja muita miehisä ammatteja.	.01	.05	-.31	.26	-.11	.05	.19	.60	-.62	.18	.13
10. Naisen paikka on ennenkaikkea kotona	.10	.04	.52	.02	.59	-.18	.22	-.31	.63	-.23	.10
11. Suomalaisen lasten on luettava suomea koulussa vaikka se veisi aikaa muilta kouluaineilta	.18	.34	-.16	.07							
12. Ruotsalainen moraalii ei sovi suomalaisille.	.16	.52	.15	-.04							
13. Suomalaisille siirtolaisille on tärkeämpää säilyttää oma kulttuurinsa kuin sopeutua ruotsalaiseen kulttuuriin.	.28	.41	.05	.08							
Ominaisarvot	2.6	1.5	1.3	1.0	1.9	1.3	1.2	1.1	2.2	1.5	1.1

kuten Turunen (emt, 116) toteaa käsitellessään suomalaisten lastenkasvatusta.

Ruotsalaisten äitien parissa on toisella faktorilla latautuneet väittämät n:o 1, 3 ja 5. Sisällöllisesti faktori on tulkittavissa siten, että muuttuvassa maailmassa, jossa on harvoja pysyviä kiinnekohtia, on lapset kasvatettava itsenäisiksi, omin avuin toimeentuleviksi yksilöiksi. Faktorille voidaan näin ollen antaa nimeksi "kasvatus itsenäisyyteen".

Kolmas faktori siirtolaisryhmässä on tulkinnaltaan melko selvä. Siinä ovat latautuneet väittämät n:o 4, 8, 9 ja 10. Faktori ilmentää melko selvästi "traditionaalisia sukupuolirooleja".

Suomalaisten ryhmässä ovat kolmannella faktorilla latautuneet väittämät n:o 1, 3, 4 ja 5. Faktori on hyvin samankaltainen kuin ruotsalaisessa ryhmässä faktori n:o II, "kasvatus itsenäisyyteen". Ruotsalaisessa ryhmässä sisältää kolmas faktori kaikki vieraantumista mittaavat väittämät ja se on näin ollen tulkinnaltaan melko selväpiirteinen "vieraantuneisuuden" faktori.

Siirtolais- ja suomalaisryhmässä tuli esiin vielä neljäskin faktori. Siirtolaisryhmässä tämä faktori vastaa lähinnä muissa ryhmissä esiintullutta faktoria jolle annettiin nimeksi "kasvatus itsenäisyyteen". Suomalaisryhmässä neljäs faktori on ehkä hiukan vaikeaselkoi-

nen mutta sen voidaan ajatella kuvaavan "vieraantuneita feministejä". Faktorilla la-
tautuneiden väittämien perusteella voidaan
päättellä, että naisten emansipaation kannat-
tajat tuntuvat olevan myös vieraantuneita.
Ehkä on niin että uudet, radikaalit ajatukset
vaativat oman aikansa tullakseen hyväksy-
tyiksi laajemmissa piireissa, ja ennen kuin näin
on tapahtunut saavat uusien ajatusten esittä-
jät ja kannattajat tuntea olevansa ehkä hie-
man syrjittyjä ja ylenkatsottuja.

Kirjallisuutta

- Allardt, E. Yhteiskunnan rakenne ja sosiaalinen
paine. WSOY, Porvoo 1964
Haavio-Mannila, E. Suomalainen nainen ja mies.
WSOY, Porvoo 1968
Hammar, T. & Tung, R: Finlandare i Sodertalje.
Sodertalje kommun, 1975
Pulkkinen, L. Korikasvatuksen psykologia. Gum-
merus, Jyväskylä 1977
Turunen, M-L: Ar dom annorlunda? Institutionen
for tillampad psykologi, Uppsala universitet
1977

English Summary

The article reports on the attitudes of the mothers of pupils enrolled in the upper comprehensive-school grades toward the upbringing of children, sexual roles and emigration. In addition, survey results are presented on the alienation of mothers. The survey includes Finnish mothers living as immigrants in Sweden, Swedish mothers and mothers living in Finland. The comparisons made indicated that the Finnish mothers in Finland are the most authoritarian in bringing up their children, whereas the Swedish mothers appear to be the most liberal-minded. A factor analysis of avowed attitudes indicated that the Finnish mothers are ambivalent in their attitude toward child training: their aims are democratic but in practice they are authoritarian.

An examination of attitudes related to sexual roles revealed that Finnish mothers are more traditionally oriented compared with Swedish mothers, whereas the immigrant mothers fall between the two groups, being closer in their attitudes, how-

ever, to the Finnish than the Swedish mothers.

In response to certain questions relating to immigration, the immigrant mothers expressed a wide range of differences of opinion. A comparison with the results of certain previous surveys seemed to indicate that the attitudes of immigrants change rather slowly, a partial reason being poor dissemination of information and another a lack of new stimuli.

A factor analysis of avowed attitudes indicated that alienation is related to traditional attitudes toward child upbringing and sexual roles. Among the immigrant mothers, alienation appeared to be connected more to the feelings of insecurity generated by existence as an immigrant. Although immigration to Sweden from Finland has strong traditions, certain problems of vital importance to the immigrant population, such as school attendance by immigrant children, have yet to be resolved to the satisfaction of all the parties concerned. This naturally leads to insecurity among the immigrants, and this is also reflected in the reactions of individuals.

SUOMALAISET TANSKASSA

HuK Erja Paukkala työskentelee sosiaalivustajana Suomen Koopengaminan suurlahetystossa. Oheinen kirjoitus liittyy Tanskan suomalaisia koskevaan tutkimukseen, joka on tekeillä Turun yliopiston sosiologian laitoksella.

Yleistä Tanskan siirtolaisuudesta

Tanska ei ole koskaan ollut mikään voimakkaan siirtolaisuuden kohde. Painavastoin ovat useat tanskalaiset itse olleet siirtolaisia ja muuttaneet esim. Amerikkaan, Australiaan, Länsi-Saksaan ja Ruotsiin.

Kun vieraan maan kansalaisten osuus Ruotsin väestöstä on noin 5 %, on sen osuus Tanskan väestöstä noin 2 %. Suurimmat siirtolaisryhmat ovat turkkilaiset, joita on noin 14 000 ja norjalaiset, joita on noin 10 000.

Tanskassa olevat siirtolaiset voidaan maan lainsäädäntöön perustuvien oikeuksiensa perusteella jakaa kolmeen eri ryhmään:

- Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat muiden Pohjoismaiden kansalaiset, joilla on oikeus vapaasti muuttaa maahan ja ottaa vastaan työtä ilman, että heillä tarvitsisi olla oleskelu- tai työlupa. Heidän lukumääränsä 01.01.1981 oli yhteensä 22 390.

Toiseen ryhmään kuuluvat Euroopan Talousyhteisöön kuuluvien maiden kansalaiset. Heillä on oikeus oleskella maassa 3

kuukautta ilman erityistä oleskelulupaa. Tänä aikana he voivat ottaa vastaan myös työtä. Kyseisen ajan kuluttua umpeen heidän on anottava oleskelu- ja työlupaa, mikäli aikovat jatkaa oleskeluaan tai työntekoaan Tanskassa. 01.01.1981 oli Tanskassa näitä EEC-maiden kansalaisia yhteensä 24 461.

- Heikoimmassa asemassa ovat muiden kuin Pohjoismaiden tai Talousyhteisöön kuuluvien maiden kansalaiset. He joutuvat aina anomaan oleskelulupaa, mikäli haluavat olla maassa kauemmin kuin turistimatkaksi katsotun 3 kuukautta. Lisäksi heillä täytyy aina olla työlupa, mikäli he haluavat ottaa työtä vastaan. Vuoden 1970 jälkeen tällaisia työlupia on ollut hyvin vaikea saada. Vuoden 1981 alussa Tanskassa asui 54 749 ulkomaalaista, jotka eivät olleet EEC-maiden tai Pohjoismaiden kansalaisia.

Myöskin sosiaalisten etuuksien saaminen vaihtelee jonkin verran sen mukaan, minkä maan kansalainen asianomainen siirtolainen

on, samoin eräiden muiden oikeuksien.

Tanska on jo usean vuoden ajan karsinyt korkeasta työttömyydestä. Osittain tästä johtuen ei siirtolaispolitiikkaakaan ole päästy kehittämään. On lähdetty siitä, että siirtolainen integroituu pääväestöön. Toisaalta tanskalainen ilmapiiri on myös hyvin salliva. Tämä suo siirtolaisille mahdollisuuden säilyttää omankin kulttuurinsa. Säilyttämistä ei kuitenkaan ole kovinkaan paljon tuettu tanskalaisen yhteiskunnan puolelta.

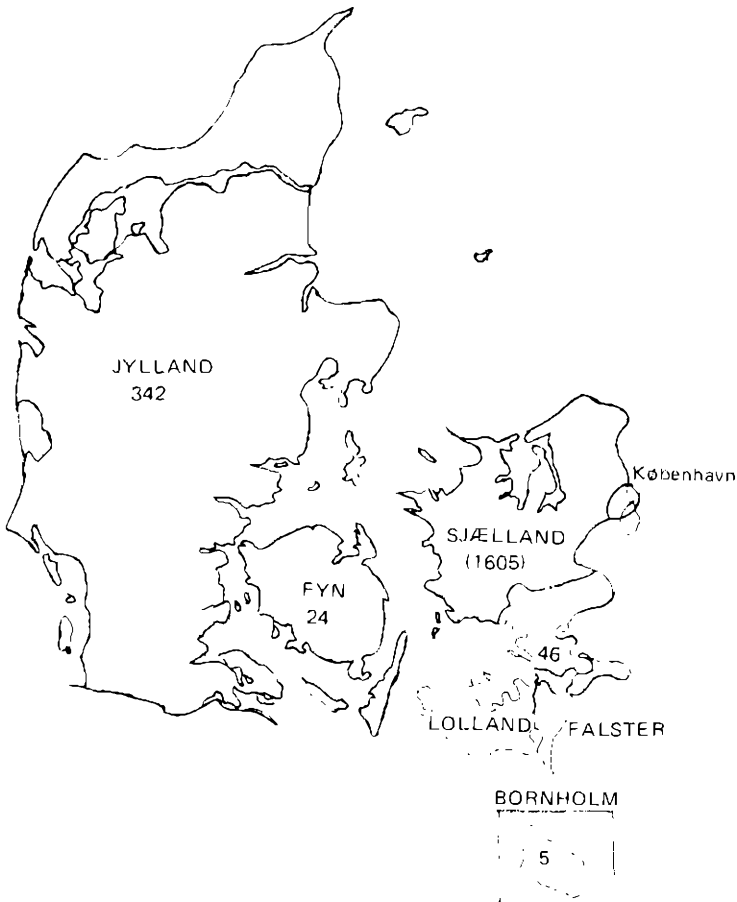
Suomalaiset Tanskassa

Vaikka Tanskassa olevien suomalaisten mää-

rä on vähäinen, ei tämä siirtolaisryhmä suinkaan ole vähemmän kiinnostava kuin muut. Vuoden 1981 alussa oli Tanskassa kirjoilla 2 081 Suomen kansalaista. Esim. kaikkien muiden pohjoismaiden kansalaisia oli enemmän. Suomalaisten lukumäärä näyttää pysyneen samansuuruisena jo useita vuosia.

Suomalaisten sijoittuminen Tanskassa maantieteellisesti käy selville kuvasta 1. Suurin osa asuu Kööpenhaminassa tai aivan sen liepeillä, ja vain pieni osa on hakeutunut muualle. Myös Suomen puolella näyttää lähökunta usein olevan Helsinki tai sen lähiymparisto.

Kuva 1. Suomalaisten siirtolaisten sijoittuminen Tanskaan maantieteellisesti

Taulukko 1

Tanskassa olevan suomalaisvaeston jakautuminen iän ja sukupuolen mukaan

Ika	Miehet		Naiset		Yht.
	Naimaton		Naimaton		
	Eronnut	Leski	Eronnut	Leski	
0-9		104		93	197
10-19		81		105	186
20-29	19	140	96	191	446
30-39	84	145	286	116	631
40-49	53	101	159	69	382
50-59	33	63	51	29	176
yli 59	12	16	13	22	63
Yht.	201	650	605	625	2081

Naimisissa olevien naisten määrä on suurempi kuin naimisissa olevien miesten. Tämä selittyy sillä, että suomalaisnaiset ovat menneet naimisiin tanskalaisen tai usein myös jonkun muun ulkomaalaisen miehen kanssa. Myöskin alle 15-vuotiaitten osuus Tanskassa

on suhteellisen suuri ja selittyy ainakin osittain avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten runsaudella. Tällöinhän lapsi saa äitinsä kansalaisuuden.

Siirtolaisten ammatti

Tanskassa olevien suomalaisten ammatit vaihtelevat melko paljon. Sairaanhoidoala on hie- man muita enemmän edustettuna, tämä joh- tunee alan "kansainvälisyydestä"; työ on samaa kuin kotimaassa.

Mitään suurta muuttoaaltoa Suomesta Tanskaan ei ole esiintynyt lukuunottamatta 70-luvun alussa tapahtunutta joittenkin nuor- ten siirtymistä Kööpenhaminassa olevaan Christianian "vapaakaupunkiin". Näistäkin nuorista on kuitenkin jo suuri osa siirtynyt takaisin Suomeen.

Erään osan Tanskan suomalaisista muo- dostavat kansainvälisten yritysten ja jär- jestöjen palveluksessa olevat henkilöt. Hei- dän oleskelunsa on usein määräaikaista tai muuten tilapäistä luonteeltaan.

Kööpenhaminan suomalaisen seuran lastenkerho. (kuva Markku Kujansuu)

Kööpenhaminan suomalaisen seuran lastenkerhon kevätretki kevaalla 1982 (kuva: Erja Paukkala)

Tanskan alkoholipolitiikka on huomattavasti sallivampaa kuin muiden pohjoismaiden ja myös huumeitten saanti on helpompaa. Tämä yhdessä Kööpenhaminan suurkaupunkimaisen ilmapiirin kanssa vetää monia ihmisiä, joilla ei omassa maassaan ole riittävästi kiinnekohtia. Useat edellä mainituista henkilöistä eivät ole edes virallisesti muuttaneet Tanskaan, eivätkä siis näy tilastoissa.

Suomalaisjärjestöt ja muu yhteistoiminta suomalaisten keskuudessa

Kööpenhaminan Suomalainen Seura on perustettu jo v. 1904. Sita ei ole koskaan virallisesti rekisteröity, mutta se on toiminut kuitenkin joitakin lamakausia lukuunottamatta melko aktiivisesti. Seuran tehtävänä on kokosen olemassaoloajan ollut lähinnä yhdessäolomahdollisuuksien luominen jäsenistölleen ja tarvittaessa muillekin Seuran tämänhetkinen jäsenmäärä on noin 200. Bingo-, laulu-

ja tanssi-iltojen lisäksi seuran toiminta on koostunut myös erilaisista kerhoista. Tällä hetkellä ovat toiminnassa kirjallisuuspiiri, raamattupiiri ja lastenkerho.

Erityisesti lastenkerhon pyrkimyksenä on ollut suomalaisen kulttuurin ja kielen säilyttäminen ja edistäminen. Kerho on toiminut kaksi vuotta ja siellä on ajoittain ollut yli 20 lasta. Heidän suomenkielentaitonsa on ollut hyvin eritasoista. Monet lapsista ovat perheistä, joissa toinen vanhemmisista on suomalainen, mutta perheen kotikielenä on ollut pelkästään tanska. Kerhoa on taloudellisesti tukenut Suomen kirkon ulkomaanasiain toimikunta.

Kiintoisana yksityiskohtana voidaan mainita, että seuran kokouspöytäkirjoissa on jo 50-luvulla maininta suunnitelmista perustaa lastenkerho. Tällöin perusteena oli kuitenkin pienen vapaa- ja ostoshetken järjestäminen aideille. Lapsen tarpeista ei silloin vielä puhuttu. Kerhosta ei tuolloin kuitenkaan liene tullut mitään. Ainakaan siitä ei löydy mitään myöhempää mainintaa.

Kirkkokahvit Koopenhaminan suomalaisen seuran huoneistossa kevaalla 1982. (kuva Erja Paukkala)

Myös Århusissa ja sen ympäristössä asuvat suomalaiset ovat lähes kaksi vuotta sitten perustaneet oman seuransa: Århusin Suomi-kerhon. Myös tämä seura pyrkii järjestämään yhdessäolomahdollisuuksia alueen suomalaisille illanviettoineen, lento- ja pesäpalloharrastuksineen. Jäsenmäärä on tällä hetkellä noin 70.

Molemmilla suomalaisseuroilla on myös tapana järjestää jouluihm. juhlia sekä lapsille että aikuisille. Vuodesta 1928 alkaen on Kööpenhaminassa toiminut myös ompeluseura "Finska Kolonins sylvörening", joka on mm. kerännyt keskuudestaan varoja erilaisiin avustustarkoituksiin.

Sekä Århusissa että Kööpenhaminassa toimii myös tanskalais-suomalainen ystävyyssseura: "Dansk-Finsk Forening".

Koululaisten suomenkielen opetus

Tanskan koululainsäädäntö suo mahdollisuuden antaa kotikielen opetusta oppivel-

vollisuusikäisille lapsille. Tällaista opetusta on suomalaislapsilla ollutkin nyt jonkin aikaa. Tosin sen toteuttaminen on vaatinut sekä vanhempien että opettajan hyvin aktiivista paneutumista asiaan. Opetusta ei kouluaitos suinkaan ole ollut tyrkyttämässä!

Lähteet

- Andersen, Karen: Gästarbejder, Utländing, Invandrer, Dansker. Odense 1979.
- Bergh, Volmar: Kööpenhaminan Suomalaisen Seuran 50-vuotiskertomus 1904-1954. Valkeakoski 1954.
- Danmarks Statistik: Antal udenlandske statsborgere 1.1.1981.
- Eräitten Kööpenhaminan Suomalaisen Seuran ja Århusin Suomi-kerhon jäsenten haastattelut.
- Kööpenhaminan Suomalaisen Seuran pöytäkirjat 1950-1975.
- Suomen Kööpenhaminan suurlähetystön passiluettelot.
- Yearbook of Nordic Statistics 1980, NU-serien 1980:20.

The Finns in Denmark

Denmark has never been a strong magnet for immigrants. On the contrary, many Danes have themselves become emigrants and moved to, for example, the United States, Australia, West Germany and Sweden.

The immigrants who have settled in Denmark can be divided, on the basis of their legal rights, into three different groups:

The first group comprises citizens of the Nordic countries, who have the right to move freely into the country and accept employment without being required to apply for either a residence or a work permit. The number of such persons totalled, as of January 1, 1981, exactly 22,390.

— The second group comprises citizens of countries belonging to the EEC (European Economic Community). They have the right to reside in Denmark for three months without any special residence permit. During this period, they are also entitled to accept employment. At the beginning of 1981, there were 24,461 citizens of EEC countries living in Denmark.

— Citizens of other than the Nordic or EEC countries are in a weaker position. They are always required to apply for a residence permit in case they would like to stay in the country longer than the three months regarded as the maximum for a tourist. Furthermore, they are always required to have a work permit in seeking employment. Since 1970, work permits of this kind have been ex-

tremely hard to obtain. According to 1981 statistics, there were 54,749 foreigners living in Denmark who were not citizens of either the EEC or Nordic countries.

At the beginning of 1981, there were 2,081 Finnish citizens registered as resident in Denmark, and this number has remained unchanged for several years. The majority of these Finns live in Copenhagen or its near surroundings. The point of departure in Finland for these immigrants seems to be Uusimaa province - the environs of Helsinki in particular.

The occupations pursued by the Finns in Denmark vary. The nursing profession is somewhat more prominently represented than the rest, owing to the predominant position of women in it and to its "international" nature.

There are two Finnish societies in Denmark, one in Copenhagen and the other in Århus. The older of them, *Kööpenhaminan Suomalainen Seura* (The Finnish Society of Copenhagen), was founded as long ago as 1904. The combined membership of these societies numbers about 300.

Denmark has been experiencing a high rate of unemployment for the past several years. It is partly for this reason that immigration policy has made no progress. The starting point is the expectation that the immigrant becomes integrated with the native population. On the other hand, the Danish environment is highly permissive. This affords the immigrants a chance to preserve their own culture, albeit there has been no tendency to give such preservation support.

TEKEILLÄ OLEVIA TUTKIMUS- PROJEKTEJA

Gary Jon London

FINNS OF THE PACIFIC NORTHWEST

Description of Study in Progress

Dr. Gary Jon London, Seattle, U.S.A. will be a visiting fellow at the Institute in September 1982 - June 1983.

While doing research for a dissertation on a Finnish revolutionary party of the Nineteen Twenties, I first became aware that certain members of that Socialist Workers' Party had spent time as immigrants in the United States. This marked the beginning of a personal and professional attraction to immigration and ethnicity, primarily to Finnish immigration and to Finnish-American ethnicity.

Following completion of my dissertation, I undertook to become better acquainted with the general literature of migration and to focus on the Finnish experience. I was especially impressed with the volume and excellence of work done by Professor John Kolehmainen, who, for three decades, had worked prolifically and almost solitarily with Finnish-American immigrant studies. However, with the burgeoning curiosity about ethnicity, young scholars on both sides of the Atlantic joined Kolehmainen in the Seventies. In Finland, the Migration

Institute and the University of Turku became centers of research activity, while in the United States it was the Immigration History Research Center at the University of Minnesota that drew researchers together.

By the Fall of 1974, I felt prepared to launch my own efforts at scholarship through an NEH fellowship to examine the political consequences of ethnic diversity, using Finnish immigrants to the United States as a case study. My most recent activity is directed to Finns of the Pacific Northwest. There are two principal reasons for this: my proximity to the region and the relative inattention given the region by other researchers. There are, to be sure, general histories, like William Høglund's *Finnish Immigrants in America*, and state histories, like John Kolehmainen's *Haven in the Woods: The Story of the Finns in Wisconsin*, Hans Wasastjerna's *History of the Finns in Minnesota* and Armas Holmio's *Michiganin Suoma-*

laisten Historia (History of the Michigan Finns), but there has been no study of Finns in the Pacific Northwest region nor in its states. This would appear to be a rather significant gap, since by 1920 the combined Finnish population of Washington and Oregon easily surpassed that of any single state, with the exceptions of Michigan and Minnesota.

Furthermore, there is ample reason to believe that there is an audience in the Pacific Northwest for a study of Finns in the region. There are active Finnish-American communities in population centers, like Portland, where the Finnish-American Historical Society of the West is generating interest among its members regarding their past, and Seattle, where the largest of a half-dozen Finnish-American organizations -- the Finlandia Foundation -- now numbers nearly 700 members. Even in smaller Finnish communities, a hunger exists for knowledge of immigrant antecedents, as I discovered during a lecture in Aberdeen, Washington, in late 1980. Beyond purely regional boundaries, a study of the kind I contemplate should contribute to the national and international scholarship on Finnish migration.

My experience in comparative politics has perhaps influenced a decision to take an essentially comparative approach to the study of Finnish immigration to the Pacific Northwest. What I plan to do is to locate regional immigration within a national context and thereby to establish what was unique as well as conventional about Northwest movement and settlement of Finns. Preliminary research has already suggested features of that migration that seem sufficiently unusual to merit further study. What follows is an organizational framework, designed to guide research and writing, together with directions for additional investigation:

- 1) What were the characteristics of Finnish immigrants to the Pacific Northwest? Most seem to have come from other locations in the United States rather than from Finland directly. If so, how does one account for this in-migration?
- 2) When did Finnish immigrants come to

the Pacific Northwest? Although there were some Finns from the pre-Civil War period, most appear to have come to the Northwest relatively late. Are the reasons solely those of distance and cost?

- 3) Why did Finnish immigrants come to the Pacific Northwest? A significant number apparently came in consequence of economic dislocation -- unemployment, strikes, seasonal work, etc., -- elsewhere in the United States. To what extent was the Northwest, then, a kind of last frontier for the economically desperate?

- 4) Where did Finnish immigrants settle in the Pacific Northwest? There may have been a greater variety of settlement patterns owing to a wider dispersal of population over territory of diverse physical, climatic and resource conditions. Were there major differences, for example, between urban and rural Finns?

- 5) How many Finnish immigrants stayed in the Pacific Northwest? Impressionistic evidence indicates that Finns stayed in this region even when that meant changes in the method of earning a livelihood. Why did they simply not move on as many had previously done?

To pursue answers to these and related questions will require considerable research time in the United States and in Finland. A reasonable timetable for completion of this project might be as follows: June to September, 1982 -- research in regional facilities, including the University of Washington, Portland State University, the Oregon Historical Society and the State Library of Washington; September, 1982, to June 1983 -- research in Finnish facilities, including the Migration Institute at Turku and the University of Turku; June, 1983, to December, 1983 -- writing, editing and completing. In term of the first segment, I have already examined in some detail the Scandinavian and Northwest Collections at the University of Washington, but have done less research at the other regional facilities. During the second segment, I anticipate distributing my time between the Institute and the University in Turku.

KANSAINVÄLINEN TUTKIMUSYHTEISTYÖ SIIRTOLAISIA KOSKEVASTA VIESTINTÄ- POLITIIKASTA KÄYNNISTYMÄSSÄ

Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella on käynnistymässä kansainvälinen yhteistyöprojekti siirtolaisia koskevasta viestintäpolitiikasta. YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO on myöntänyt varat projektin käynnistämiseen. Projektin avajaiskonferenssi järjestetään Tampereella kesäkuussa 1983.

Yhteistyöprojektin tavoitteena on kiinnittää huomio siirtolaisten oikeuksiin joukkotiedotuksen alueella. Viestintätekniikan ja viestintäjärjestelmien nopean muutoksen keskellä erilaisten vähemmistöjen kuten siirtolaisten tarpeet ovat vaarassa jäädä huomiotta. Monissa kansainvälisissä asiakirjoissa onkin korostettu kielellisten, etnisten, rodullisten ym. vähemmistöjen aseman turvaamista tiedonvälityksen alueella. Siirtolaisten kannalta keskeisin näistä asiakirjoista on Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen (ETYK) päätössiakirja, jossa vahvistetaan - vaikkakin varauksellisesti - siirtolaisten (siirtotyöläisten) oikeus saada äidinkieltään tietoa sekä vastaanottajamaan että entisen kotimaan oloista.

Käynnistettävä yhteistyöprojekti pyrkii luomaan kokonaiskuvan siirtolaisten oikeuksien toteutumisesta joukkotiedotuksen alueella ETY-prosessin välittömällä vaikutusalueella. Tästä syystä projektiin kutsutaan mukaan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokoukseen osallistuneet maat täydennettynä kaikilla Valimeren alueen mailla. Tama maantieteellinen rajaus mahdollistaa periaatteessa viestintäpoliittisten rakaisujen vertailun ainakin neljässä siirtolaisuuden muodossa: 1) Toisen maailmansodan jälkeinen siirtolaisuus Länsi- ja Pohjois-Eurooppaan sekä näiden alueiden sisäinen muuttoliike. 2) Valimeren alueen sisäinen sekä sinne ulkopuolelta (esim. Aasia) suuntautunut muuttoliike. 3) Itä-Euroopan sosialististen maiden välinen muuttoliike. 4) Pohjois-Amerikkaan suuntautunut muuttoliike.

Joukkotiedotuksen merkitystä siirtolaisvähemmistöille tarkastellaan projektissa seuraavista kolmesta lahtokohdasta

- Miten joukkotiedotus voi palvella siirtolaisten sosiaalisten ja taloudellisten ongelmien ratkaisemista?
- Mika on joukkotiedotuksen merkitys kasvatuksen välineenä?
- Miten joukkotiedotus voi tukea siirtolaiskulttuurien säilymistä ja kehittymistä?

Projektin puitteissa toteutettavien yksittäisten tutkimusten sisällöstä sovitaan Tampereella pidettävässä avajaiskonferenssissa kesäkuussa 1983. Tämän jälkeen tutkimusyhteistyöhön lupautuneet maat toteuttavat oman tutkimuksensa itsenäisesti avajaiskonferenssissa sovittujen yleisen tavoitteenasettelun rajoissa. Tutkimusten toteuttamiseen varataan aikaa kolme vuotta, minkä jälkeen Jugoslaviassa järjestetään päätös-konferenssi projektin tulosten arvioimiseksi. Tahan konferenssiin kutsutaan mukaan myös tiedonvälittäjiä, siirtolaisjärjestöjen edustajia sekä siirtolaisviranomaisia.

Kansainvälisten tutkimushankkeiden raskasliikeisyyttä osoittaa se, että nyt käynnistytvän projektin idea esitettiin jo keväällä 1977. Tällöin Jugoslavian toimittajakorkeakoulun edustajat suosittelivat Tampereen yliopiston tiedotusopin laitokselle tutkimusyhteistyötä siirtolaisille suunnatusta joukkotiedotuksesta. Tältä pohjalta idea vielä samana vuonna kehittyi esitykseksi kansainvälisestä tutkimusyhteistyöstä ETY-prosessin maiden välillä. Kesällä 1979 UNESCO myönsi varat projektin suunnitteluun ja suunnitelma esitettiin valmiina seuraavan vuoden alussa. Sen tekijänä on allekirjoittanut ja se on julkaistu Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella otsikolla "The Role of Information in the Realization of the Human Rights of Migrant Workers" (Sarja B, 1/1980)

Projektsuunnitelmaa voi tilata osoitteella Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere 10. Allekirjoittanut vastaa laitoksen puolesta tutkimushanketta koskeviin kysymyksiin myös puhelimitse, puh. 931-156299 (työ) tai 931-59221 (koti).

KVEENIEN KULTTUURIPERINNE JA KIELI TUTKIMUKSEN KOHTEENA

Alkavan ruskun värittämässä kveenien pääkaupungissa, Vesisaarassa pidettiin kahden kveenikulttuuriin keskittyvän tutkimusprojektin yhteinen suunnittelu- ja koordinaatikokous. Kokouksessa sovittiin projektien keskinäisestä informaatiosta, hahmoteltiin tulevien kenttätöiden yhteensovittamista, pohdiskeltiin kveenikulttuuribibliografian julkaisemista ja vaihdettiin tietoja käytössä olevista tutkimusmateriaalikonaisuuksista. Kyseiset projektit, toinen perinnetieteellinen ja toinen kielitieteellinen ovat esimerkkejä vilkastuvasta suomalais-norjalaisesta tiedeyhteistyöstä. Molemmat projektit saavat resurssinsa sekä Suomen Akatemian humanistiselta toimikunnalta että vastaavalta norjalaiselta tiedehallinnon viranomaiselta. Kokous oli lisäksi kummallekin projektille ensiarvoisen tärkeä projektin sisäisten suunnitelmien kehittämisen kannalta.

Perinnetieteellinen tutkimusprojekti, joka nyt on esityövaiheessaan alkoi tammikuussa 1982. Tähänastinen työ on lähinnä keskittynyt tulevan tutkimustyön raamis suunnitteluun, teoreettisen viitekehyksen hahmottamiseen ja arkipäiväisimmillään eri arkistoissa olevan ja kootun tutkimusmateriaalin esiinsaamiseen. Projektissa, jonka työnimi on "Kvænsk kulturforskning i Nord-Norge", työskentelee FM Lassi Saressalo Turun yliopistosta ja norjalaisena tutkimusosapuolena on cand.mag. Venke Olsen Trondheimistä. Projektin työtä koordinoi Tromsø Museum/Nyere kulturhistorisk avdeling, jossa konservator Håvard Dahl Bratrein vastaa projektin hallinnosta. Tiedepoliittista ja tieteellistä tukea projektille antaa sille määrätty seurantaryhmä, johon kuuluvat prof. Narve Bjørge Tromssan yliopistosta, fylkeskonservator Einar Niemi Finnmarkin läänistä ja apul.prof. Matti Sarmela Helsingin yliopistosta.

Projektin esityövaiheessa on koottu yhteen aiemmin Ruijasta kerätty perinneaineisto, josta suurin osa on suomalaisissa perinnearkistoissa. Käynnissä on juuri parhaillaan tämän aineiston systemointi ja luettelointi kokonaisuudeksi, tulevan kveeniarkiston rungoksi. Samalla hahmotellaan ensi keväänä aloitettavaa kenttätöiden kysymyksenasetteluja. Perinnetieteellisen tutkimuksen laajan tieteellisen viitekehyksen tarjoaa perinteen so-

peutumisosprosessi uudessa kulttuurissa. Akkulturaatiotutkimuksen teoreettisia lähtökohkia hyväksikäyttäen pyritään tutkimuksen avulla selvittämään suomalaisperäisen väestön sopeutumista norjalaiseen yhteiskuntaan, perinne-elementtien muuttamista, korvautumista ja säilymistä tuon prosessin aikana. Koska kveeniväestö on sekä historiallisesti että ekologisesti jaettavissa erilaisiin ja eri tyyppiin asutussaarekkeisiin, voidaan tutkimuksessa eri kveenipisteitä ja niiden kulttuuritilaa vertaillaan päästä varsin pitkälle menevään kulttuurin muutosprosessin analyysiin. Erityisen keskeiseksi nousevat Pohjois-Norjan eri väestöryhmien keskinäiset suhteet ja niiden ilmeneminen perinteessä. Tulevan talven aikana hahmotetaan projektin kysymyksenasettelu lopullisesti.

Toinen projekti on kielitieteellinen. Sen tehtävänä on tutkia kveeniväestön kielioloja, Ruijan murretta, kielen morfologiaa ja sen kautta kielen muuttumista norjalaistumisprosessin aikana. Toisen kokonaisuuden projektissa muodostaa sosiolingvistinen tutkimus, jossa selvitetään toisaalta pienryhmän kieliperinnettä ja kielenkäyttötilannetta ja toisaalta suomen kielen käytön osuutta paikallisyhteisöissä osana monikielistä kommunikaatiota. Projekti pyrkii myös tehtävänasettelussaan etnolingvistiseen näkökulmaan. Suomen kielen sisältöelementtejä, sanavarastoa ja semantiikkaa tutkimalla pyritään selvittämään kielen osuus identiteetin hahmottamisessa ja tarkastelemaan identiteetin muuttumisen ja kielen keskinäistä suhdetta. Projektissa työskentelevät amanuenssi Anna-Riitta Lindgren Tromssan yliopistosta FK Marjut Aikio Rovaniemeltä sekä professori Heikki Paunonen Tampereen yliopistosta.

Vesisaaren kokouksessa todettiin myös erittäin tarpeelliseksi saada informaatiota muusta kveeni-alueella tehtävästä tutkimuksesta. Projektien tutkijat toivovat saavansa yhteyden muihin tutkijoihin ja kerääjiin, joiden intressissä Pohjois-Norja tällä hetkellä on. Yhteistyön avulla toivotaan päästävän laajoihin tutkimushankkeisiin, ja ennen kaikkea keskinäinen tiedonvälitys auttaa kenttätöiden koordinoimisessa Tätä koordinaatiota toivovat myös tutkimusten kohteena olevat Pohjois-Norjan asukkaat.

KIRJALLISUUSESITTELYJÄ

SUOMALAISET JÄÄMEREN RANNOILLA FINNENE VED NORDISHAVETS STRENDER

*Kveniseminaari 9-10.6.1980 Rovaniemellä
Kveneseminarer i Rovaniemi 9.-10.6.1980*

*Toim. Maija-Liisa Kalbama
Red.*

Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1982, 235 s.

Jo erittäin varhain, Suomen eläessä rautakaudessa, vaikka Norja oli siirtymässä historialliseen aikaan, alkoivat suomalaisten kosketukset Jaämeren rannoille. Ne jatkuivat vuosisatoja johtamatta mainittavaan kiinteään asutukseen. 1600-luvun lopulla tiedetään kuitenkin joitakin yksittäisiä suomalaisia tulleen Tromssan läänin ja Finnmarkeniin, mutta yleisesti ottaen muutto alkaa vasta 1700-luvulla. Syynä ovat ilmeisesti olleet vuoden 1697 suurkato ja Ison Vihan miehitysajat, siis tässä varhaisessa siirtolaisuudessa enemmänkin kotimaan työntö kuin Norjan veto. Suomalainen asutus lisääntyi vuosisadan mittaan, mutta ei tasaisesti, vaan erikoisesti 1740- ja 1790-luvuilla, siis jälleen Ruotsin-Venäjän sotien aikana. Tama varhainen suomalainen siirtolaisuus keskittyi Tromssan alueelle, Tenojoen varrelle sekä muutamina yksittäisinä tapauksina idemmas Porsangerin vuonolle ja Vesisaareen. Valtaosa näistä siirtolaisista oli lähtöisin Tornionjokilaaksosta. Suomalaisen muuttoliikkeen vilkastuminen 1800-luvulla sai vauhtia, kun Kaavuonolla tehtiin kuparimalmitöitä, ja englantilainen tukkukauppias John Rice Crowe perusti sinne kuparikaivoksen. Kaivostoiminta kasvoi nopeasti ja samalla myös alueen väkiluku sai uutta verta norjalaisista, suomalaisista, ruotsalaisista, lappalaisista, englantilaisista ja venäläisistä. Parhaimpina aikoinaan Kälfjordin kuparialue oli suurempi kuin yksikään Ruijan neljasta kaupungista (Tromssa, Hammerfest, Vuoreija ja Vesisaari). Suuresta nälkävuodesta 1867 alkoi kaivoksen toiminta ehtyä ja v. 1878 työt lopetettiin kokonaan. Vaikka suomalaiset olivat olleet kaivoksen loistokaudella enemmistökansallisuus, sosiaalisesti he olivat kuitenkin alistetussa asemassa ja tyoskentelivät koulutamattomina paaosin raskaissa ruumillisissa töissä. Noin puolet suomalaisasuksesta oli sesonkityolaisia, jotka menivät talvikuukausina neljäksi kuukaudeksi kotiin. Kaivoksen loppuvaiheessa 1860-luvulla eräät suomalaiset muuttivat Varanginvuonolle, jonne siirtolaisvirta muutenkin oli siihen aikaan kääntymässä ja jonne oli muodostumassa Vesisa-

Redan mycket tidigt, medan Finland ännu levde i järnåldern fastän Norge stod på tröskeln till den historiska tiden, inleddes finnarnas kontakter med ishavskusten. De fortsatte i århundraden utan att leda till någon nämnvärd fast bosättning. Man vet dock att några enstaka finnar på 1600-talet kom till Tromsö län och till Finnmarken, men allmänt taget börjar flyttningen först på 1700-talet. Orsakerna till den var tydligen den stora missväxten år 1697 och ockupationen under Stora ofreden; denna tidiga migration betingades alltså i högre grad av hemlandets fränskjut än av Norges dragningskraft. Den finska bosättningen ökade under seklets lopp, men inte i jämn takt, utan särskilt märkbart på 1740- och 1790-talet, alltså åter vid en tid då det var krig mellan Sverige och Ryssland. Denna tidiga finska migration koncentrerades till Tromsöområdet och Tana älvs stränder; några enstaka flyttade längre österut, till Porsangerfjorden och Vadsö. Största delen av immigranterna kom från Torne älvdal. Den finska migrationen tog fart på 1800-talet, då man hittade kopparmalm vid Kälfjorden och den engelske partihandlanden John Rice Crowe grundade en koppargruva där. Gruvdriften expanderade snabbt och samtidigt fick också området befolkning nytt blod av norrman, finnar, svenskar, lappar, engelsman och ryssar. Under de bästa tiderna var kopparområdet vid Kälfjord en större ort än någon av Finnmarkens fyra städer (Tromsö, Hammerfest, Vardö och Vadsö). Gruvdriften började gå tillbaka efter det stora hungeråret 1867 och lades ned år 1878. Fastän finnarna varit den största nationaliteten under gruvans glansdagar var de ändå socialt underlägsna, och oskolade som de var gick de i huvudsak i tungt kroppsarbete. Ungefär hälften av den finska bosättningen bestod av sasongarbetare, som reste hem på fyra månader under vintern. Under gruvdriftens slutskeden på 1860-talet flyttade en del finnar till Varangerfjord, dit immigrantsströmmen även i övrigt höll på att svänga och där finnarnas nya centrum Vadsö höll på att vaxa upp. En del finnar åter

ren uusi suomalaiskeskus. Osa sen sijaan muutti Amerikkaan ja päättyi siellä usein Pohjois-Michiganin kuparikaivoksiin.

Varsinainen kveenisirtolaisuus lähes kansainvaelluksena ilmionä alkoi 1830-1840-luvuilla ja jatkui vuosisadan loppupuolelle saakka Sirtolaisuusvirta suuntautui nyt Itä-Finnmarkenin, minkä seurauksena Varanginvuonon ranta-alueet saivat vahvan suomalaisperäisen asutuksen. Eräillä alueilla (Vesisaari ja Vuoreija esim.) ylitti paikoilleen asettuneiden suomalaisten lukumäärä norjalaisen ja saamelaisen väestön yhteismäärän. Tahan aikaan Ruija oli Norjan liikakansoituksesta aiheutuneen muuttoliikkeen varsinainen kohde, jonne kalastus ja uudenaikainen perunan- ja maanviljely houkuttelivat vakeä Keski-Norjasta, Pohjois-Ruotsista ja Suomesta. Tärkeätä oli, että työvoiman kysyntä oli kovaa ja työsaanti ja toimeentulo kaikille saapujille turvattu.

Kveenisirtolaisuuden loppumiseen 1800-luvun viimeisinä vuosikymmeninä vaikuttivat monet syyt, yhtenä tärkeimmistä Pohjois-Suomen työttöisyyksien paraneminen Lapin uudisraivauksen ja karjatalouden edistyessä. Myöskin metsäteollisuuden piirissä tapahtui kehitystä, ensimmäinen höyrysaha perustettiin Iijoen Kestilään v. 1858. Näin varsinaisen kveenisirtolaisuuden voidaan katsoa loppuneen vuosisadan vaihteessa. Vain muutamia nousukausia tavataan vielä vuoden 1918 aikoihin, jolloin osa Suomen sisäisiä levottomuuksia paenneita siirtyi Norjan puolelle turvapaikkaa etsimään. On arvioitu, että 1930-luvulla Pohjois-Norjassa olisi ollut n. 30 000 suomea puhuvaa kveeniä.

Tämän vuosisadan aikana ruijansuomalaiset ovat nopeasti sulautuneet norjalaiseen väestöön ja omaksuneet norjalaisen kulttuurin. Samalla vanha ruijansuomalainen kulttuuri on haviämässä niin kuin myös heidän vanha suomalainen murteensa

Suurin osa kveenisirtolaisista oli lahtoisin Oulun läänistä, mutta kirkonkirjoissa mainitaan siirtolaisia myös Vaasan, Kuopion ja Mikkelin lääneistä. Onpa joku lahtenyt Varsinais-Suomestakin, aina Turusta ja Aurasta saakka.

Tätä suomalaisten muuttoliikettä Ruijaan, ns. kveenisirtolaisuutta, sen historiaa ja kulttuuriperinnettä, pyrittiin kartoittamaan Rovaniemellä kesällä 1980 pidetyssä kveeniseminaarissa. Seminaariin osallistui Suomesta, Norjasta ja Ruotsista yhteensä 108 henkilöä. Julkaistussa alustuksessa, joita pidettiin 13, käsiteltiin kveenikysymyksen historiaa, kulttuuriperinnettä ja sen tutkimusta, kveenien kieltä osana kveenikulttuuria sekä kveenikysymystä kulttuurimaantieteiden ja sosiaalietieteen näkökulmasta. Ryhmakeskusteluissa ja loppuistunnossa päädyttiin toteamaan, että yksityiskohdissa tätä kysymystä on jo melko paljon tutkittu, mutta laaja-alaiset tieteelliset tutkimukset ja yhtenäisteokset kveeneistä edelleen puuttuvat.

M.-L.K.

flyttade till Amerika, och ofta kom de då till koppargruvorna i norra Michigan.

Den egentliga kvanmigrationen, som nästan var en folkvandring, tog sin början på 1830- och 1840-talet och varade till seklets slutskede. Strömmen flöt nu mot östra Finnmarken, och som en följd harav fick Varangerfjordens stränder en kraftig bosättning med finskt ursprung. På vissa ställen (t.ex. i Vadsö och Vardo) översteg de bofasta finnarnas antal det sammanlagda antalet norrmän och samer. Vid denna tid var Finnmarken det egentliga målet för den flyttningsrörelse som orsakades av överbefolkningen i Norge, och fisket samt den nymodiga potatisodlingen och jordbruket därstädes lockade folk från mellersta Norge, norra Sverige och norra Finland. Det viktiga var att efterfrågan på arbetskraft var stor, att det fanns arbete och en tryggad utkomst för varje nykomling.

Att kvanmigrationen upphörde under 1800-talets sista decennier hade många orsaker; en av de viktigaste var att arbetstillfällena i norra Finland blev bättre allteftersom Lappland rojdes och boskapskötseln gick framåt. Också skogsbruket utvecklades; den första ångsågen grundades i Kestila i Ijo år 1858. Sälunda kan man anse att den egentliga kvanmigrationen upphört vid sekelskiftet. Några livligare perioder inträffade ännu omkring 1918, då en del av dem som flydde från de orörliga inre förhållandena i Finland tog sin tillflykt till Norge. Man har räknat, att det skulle ha funnits ungt. 30 000 finskatalande kvaner i Nord-Norge på 1930-talet.

Under detta århundrade har kvanerna snabbt assimilerats i den norska befolkningen och anammat på den norska kulturen. Den gamla finska kulturen håller att försvinna, liksom också den gamla finska dialekten.

Största delen av dem som flyttade under kvanmigrationens tid kom från Uleåborgs län, men i kyrkbockerna nämns emigranter också från Vasa, Kuopio och St. Michels län. Några hade kommit ända från Egentliga Finland, från Åbo och Aura.

Denna finska flyttningsrörelse till Finnmarken, den s.k. kvanmigrationen, dess historia och kulturtraditioner, strävade man att kartlagga på kvanseminariet sommaren 1980 i Rovaniemi. Inalles 108 personer från Finland, Norge och Sverige deltog. Anförandenas antal var 13 och de har utgivits i den här seminariepublikationen. De behandlade kvanfrågans historia, kulturtraditionerna och deras utforskning, kvanernas språk som en del av kvan-kulturen samt kvanfragan ur kulturgeografisk och socialvetenskaplig synpunkt. I gruppdiskussionerna och slutsessionerna konstaterades att mycken forskning bedrivits kring kvanerna, men att vetenskapliga undersökningar på bred bas och samlande verk fortfarande saknas.

M.-L.K.

DEN FINSKE FARE

Sikkerhetsproblemer og minoritetspolitikk i nord 1860-1940

Oslo-Bergen-Tromsø 1981

Suomalainen vaara, turvallisuusongelma, vähemmistöpolitiikka, pohjoinen, siinä neljä keskeistä sanaa, joista muodostuu norjalaisten historioitsijoiden tutkimuskokonaisuus, "Den finske fare". Kyse on Pohjois-Norjassa asuvan suomalaisperäisen kveeniväestön suhteesta norjalaiseen suuryhteiskuntaan, sen viranomaisiin ja näiden näkemyksiin suomalaisista yhtenä vähemmistöryhmana.

Tekijät ovat rajanneet työnsä ajallisesti koskemaan noin sadan vuoden periodia, alkuvuodet ovat suurimman suomalaissiirtolaisuuden aikaa, väliin jää Suomen autonomian loppupuoli, sisällissota ja loppukauteen uuden "valkoisen Suomen" rakentaminen. Kaikki tekijöitä, jotka olennaisesti vaikuttivat norjalaiseen mielipiteeseen. Kveenisiirtolaisuuden varhaisemmassa vaiheessa, 1700-luvulla oli norjalainen virallinen mielipide siirtolaisia kohtaan varsin positiivinen. Suomalaisperäinen väestö, joka oli paasaantoisesti ahkeraa ja kunnollista talonpoikaista tai maaseudun maatonta väestöä, oli kovin haluttua asuttamaan väestöltään varsin kyyhää Jaameren rannikkoa: kiinteä asutus vuonon varsilla takasi Norjalle aikaisempaa paremmat aseet rajakistorissa Venäjää vastaan. Suuri muutos alkoi tapahtua 1800-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä. Norja oli unionissa Ruotsin kanssa ja sen lähimpänä naapurina idässä oli Venäjään kuuluva Suomi. Kun norjalaiselle poliitikalle oli erinomaista tarpeita saada vahvistettua rajat pohjoisessa Suomea ja Venäjää vastaan, ja kun Jäämeren rannikon muodostama kokonaisuus oli varsin hajainen, oli norjalaisilla taipumus nähdä turvallisuusriskejä sielläkin, missä niitä ei välttämättä ollut. Riskinä nähtiin myös pienehkö, mutta paikoin enemmän esiintyvä kveeniväestö. Kveenien voimakas keskittyminen Ita-Ruijaan, Varangin vuonon rannoille, josta matka Venäjälle oli lyhyt muodostui varsin tärkeäksi tekijäksi siinä päätöksentekoprosessissa, jonka tuloksena viranomaiset ryhtyivät kehrittelemaan menetelmiä, jotka saattaisivat siirtolaiset osaksi norjalaista yhteiskuntaa. Väestön "vaarallisuutta" 1800-luvulla lisäsivät myös kansalliset pyrkimykset Suomessa.

Norjalaisten suhtautumista kveenihin (ja saamelaisiin) ohjasi kolme eri näkökulmaa, jotka yhdistyivät kokonaisuudeksi, norjalaistamispolitiikan taustaideologiaksi. Kysymys oli ensiksikin kulttuuripoliittinen. Vallitsevan sosiodarwinistisen teorian mukaan oli pohjoisessa olevat, biologisesti ja henkisesti norjalaisia alemmalla tasolla olevat vähemmistöryhmät, kveenit ja saamelaiset, saatetta-

va pikaisesti ja tehokkaasti norjalaisen kulttuurin osaksi. Tavoitteena oli sekä kielellinen että ideologinen muuttuminen, prosessi, jonka kautta etnisistä vähemmistöistä tulisi norjalaisia sekä kielellään että mielellään. Toiseksi kysymys oli turvallisuuspoliittinen. Oliko kveeniväestö riittävän lojalista uutta kotimaatansa kohtaan ja millä keinoin lojalisuutta saatettiin lisätä. Tai vaihtoehtoisesti, miten suomalaiset siirtokunnat saataisiin eristettyä sekä fyysisesti että henkisesti entisestä kotimaastaan. Kolmanneksi kysymys oli ideologinen. Eurooppalaisen esikuvan mukaan Norjakin pyrki kohti puhdasta kansallista valtiota, joka olisi lähtökohdiltaan norjalainen, skandinaavinen Kansallisuusaate kulki käsi kädessä sosiodarwinistisen lähtökohdatteorian kanssa. Tavoitteena oli monoliittinen yhteiskunta.

Historiallisesti katsoen norjalaisen vähemmistöpolitiikan lähtöajatuksat vaihtelevat. Ennen vuotta 1905, jolloin norjalaiset luovat turvallisuuspolitiikkaansa osana unionia Ruotsin kanssa, oli keskeisin itäinen uhka, Venäjä ja sen vasalli. Norjan itsenäistymisen jälkeen aina ensimmäiseen maailmansotaan leimasi vähemmistöpolitiikkaa kansallisuusaate, ideologiset lähtökohdat ajan hengessä. Vuoden 1917 jälkeen muuttui uhan tunne jälleen voimakkaasti turvallisuuspoliittiseksi, nyt pelättiin sekä bolševistista Venäjää, että suursuomi-aatteiden nuorta Suomea, jolla jo oli sillanpää Jäämerellä.

1800-luvun turvallisuuspoliittiset toimenpiteet pyrkivät olemaan lähinnä kulttuuripoliittisia, assimiloivia, sekä toisaalta selvästi sotilaallisia. Ensimmäisen maailmansodan alkuvuodet olivat kansallisen symbolismin aikaa, jolloin myös vähemmistöryhmiä pyrittiin saamaan norjalaisuuden taakse positiivisen kansallishengen lietsomisen kautta. Maailmansodan jälkeen muotoutui vähemmistöpolitiikka edellisten yhdistelmäksi, tavoitteena suomalaisperäisen väestön (sekä saamelaisten) täydellinen norjalaistaminen. Vaikka koko norjalaista vähemmistöpolitiikka ohjattiin Oslostta, joutuivat sen toteuttamaan paikalliset viranomaiset, lähinnä sotilas-, poliisi- ja kouluviranomaiset, papisto mukaan lukien.

Tässä on vaikea esitellä norjalaistamisprosessin osia laajemmin. Eriksen ja Niemi ovat varsin ansiokkaasti kuvanneet niitä menetelmiä, joilla kveeniväestöä manipuloitiin norjalaisiksi. Assimilaatiopolitiikan keskeisimpänä osana oli koulutuspolitiikka ja sen kautta kielipolitiikka, kielellinen assimiloiminen. Samaan tähtäsivät kommunikaatiomahdollisuuksien laajentaminen norjalaisten ja saamelaisten kylien välillä. Maanjakotoimenpiteet ja norjalaisen väestön aktivoiminen maatalouteen Finnmarkenissa tähtäsi edelleen kveenien perinteisten asutuskeskusten hajottamiseen. Kansallisten symbolien, kuninkaan valokuvien, Norjan lippujen yms. jakelu tähtäsi aatteelliseen yhdenmukaistamiseen, kirjastojen perustaminen, norjankielisten leh-

tien jakelu ilmaiseksi, radioiden jakelu norjankielisiä ohjelmia varten jne. olivat kokeiltuja ja toteutettuja toimenpiteitä.

Norjalaiset pyrkivät turvallisuuspolitiikassaan myös konkreettiseen tulokseen. Maailmansodan jälkeen he pyrkivät Versaillesn rajojen uudelleenjärjestelyyn, jossa esitettiin Suomelta luovutettavaksi sekä Enontekiö että Petsamo, suomalaiset käsivarret Norjan ympärillä. Samoin luonnosasteella oli esitys Utsjoen kunnan liittämiseksi Norjaan, tosin lähinnä porotalouteen liittyvistä syistä. *Norjalaistamispolitiikka vaati myös suomalaisperäisen väestönosan eristämistä entisistä kotimaastaan.* Suomalaisten lehtien tilaamista Norjaan pyrittiin haittaamaan, liikkuvien saarnamiesten työtä vaikeutettiin ja liikennereittejä suunniteltiin pitkin rannikkoa, ei suinkaan rajojen yli. Norja vastusti maiden välisiä yhdysteitä, yhteisiä poronhoitoalueita, yhteisiä tukinuittoväylä, yhteisiä postireittejä, yhteisiä vesivoimahankkeita jne. Tarkoituksena ei ollut sulkea rajoja, mutta tehdä yhteydenpidosta mahdollisimman hankalaa.

Norjalaistamisprosessi kohtasi myös vastustusta. Mutta ei suinkaan siltä taholta, mihin se kohdistui. Ne kveenit, jotka esiintyivät asiaan liittyvässä keskustelussa 1900-luvulla, näkivät norjalaistamisprosessin eräältä osin positiivisena, lähinnä sivistyksellisenä akkulturoitumisena. Heidän tavoitteenaan oli jo silloin pluralistinen yhteiskunta, jossa yksilöllä on mahdollisuus omakieliseen kulttuuriin osana valtakunnallista kokonaiskulttuuria. Prosessin vastustajat olivat lähinnä virkamiehiä, opettajia, pappeja ja tutkijoita. Jo varhain he näkivät ne vaarat, joita liian yksipuolinen ja nopea akkulturaatiopolitiikka tuo mukanaan. *He pyrkivät hidastamaan prosessia ja osittain siinä onnistuivat.* Samalla he pystyivät lieventämään norjalaistamisprosessin vai-

keimpia saannoksia, esim. kielipakkoa koululaisien internaateissa.

Eriksen ja Niemi tarkastelevat myös kysymystä, oliko suomalaisvaara todellista, oliko norjalaisilla aihetta pelkoon. He toteavat, ettei suomalaisista tai venäläisistä arkistoista ole löydettävissä tietoja, jotka osoittavat, että näillä olisi ollut joitain suunnitelmia Pohjois-Norjan valtaamiseksi. Nekin ajatukset, joita suursuomalaiset 1930-luvulla esittivät, olivat osa maan sisäpolitiikkaa enemmän kuin todellinen ulkopoliittinen uhka Norjalle.

Myöskään kveenivaeston keskuudessa ei tunnu olleen varsinaisia tendenssejä Suomea kohtaan. Minkäänalaisia separatistisia liikkeitä ei esiinny ja vaarallisena pidetty laestadiolaisuuskin on ollut nimenomaisesti uskonnollinen liike kveenien parissa. Tekijät toteavatkin, että 1900-luvun "finske fare" on kertauma 1800-luvun alkupuolelta, jolloin kamppailu Jaämeren rannasta oli käynnissä. Suursuomalaiset aatteet herättivät norjalaisen yhteiskunnan vastareaktioon, aatteet joilla ei ollut yleistä hyväksyntää Suomessa. Norjalaisten reaktion kohteeksi eivät joutuneet suursuomalaiset vaan pieni kveenivähemmistö Ruijan rannoilla.

Eriksenin ja Niemen teos on keskeinen sille, joka työskentelee Pohjois-Norjan historian tai kulttuurin parissa. Se on myös metodisesti varsin vahva, varsinkin kootessaan yhteen teorioita enemmistö-vähemmistö suhteista ja tuodessaan esiin vähemmistöpolitiikan valineellisen puolen. Teoksen rinnalle toivoisi tutkimuksia kveenien identiteetin nykytilasta, selvitystä siihen, miten sadan vuoden norjalaistamisprosessi on vaikuttanut kveeneihin Pohjois-Norjassa yksilöinä ja yhteisönä.

Lassi Saressalo

BOX 12609
NEW BRIGHTON, MN
55112

The **KARELIAN FEVER** of the 1930s Revisited

The Tragedy of Joonas Harju
of Hiilisuo Commune

THE EXTINCTION OF AMERICAN FINNISH

The Development of Finnish

American Socialism

Memoirs from the Minnesota

Iron Mines

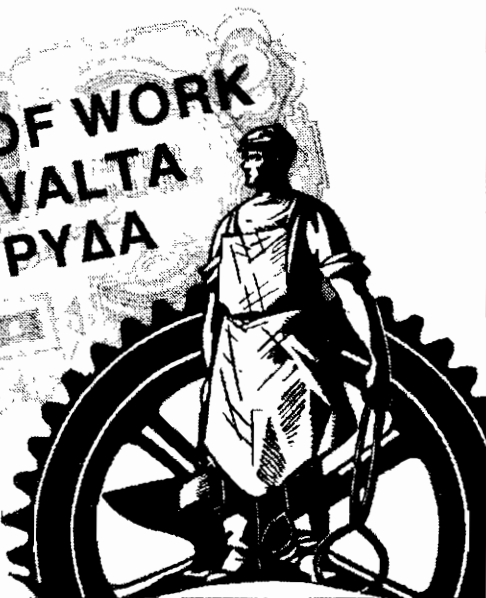
KARJULA'S HOUSE

Letter to My Grandparents

THE REPUBLIC OF WORK
TYÖVÄEN TASAVALTA
РЕСПУБЛИКА ТРУДА

This issue highlights
Finnish Americans
in Soviet Karelia the '30s.

Finnish Americana, America's only historical journal on the Finnish and Finnish-Swedes in the U.S. and Canada. Our goal is perpetuating the understanding of Finnish American culture.

TIEDOTUKSIA

Nordiska Demografiska Symposiet i Kungälv

Pohjoismaisen väestötieteen yhdistyksen järjestämä tutkimussymposiumi pidettiin 16. - 19.6.1982 Kungälvissä Ruotsissa. Esitelmiä pidettiin syntyvyys-, kuolleisuus- ja muuttoliiketutkimuksen alalta yhteensä 28. Edelliseen kokoontumiseen verrattuna muuttoliiketutkimus oli hyvin esillä; vuonna 1979 Hurdalsjøenissa Norjassa pidetyssä symposiumissa ei ollut yhtään esitelmaa kyseiseltä alalta, nyt niitä oli kymmenen.

Allekirjoittanut osallistui symposiumiin Siirtolaisuusinstituutin edustajana ja esiti valmistuvan maassamuuttotutkimuksensa keskeisimmät tulokset ("Internal Migration - Migration Flows"). Esitelmässä keskityttiin myös Suomessa aikaisemmin tapahtuneen maassamuuton selvittämiseen ja verrattiin tapahtunutta kehitystä tämän päivän tilanteeseen. Samalla suoritettiin vertailua muissa Pohjoismaissa (lähinnä Norjassa ja Ruotsissa) tapahtuneeseen maassamuuttoon.

Altti Majava työvoimaministeriosta tarkasteli esitelmassään siirtolaisuustutkimusten empiirisiä ja teoreettisia lähtökohtia. Hänen mukaansa muuttoliiketutkimus on teorialtaan suhteellisen kehittymätöntä muihin sosiaalitieteisiin verrattuna; Leetä siteeraten Majava totesikin, että sitten Ravensteinin (1880) on tullut erittäin vähän uutta muuttoliiketeoriaa. Esitelmänsijän mukaan eräs parannuskeino tähän olisi muuttoliiketutkimusta sivuavien tieteiden (maantieteen, taloustieteen, sosiologian jne.) parempi hyödyntäminen Majavan mukaan esimerkiksi hyvinvointiteorioiden hyväksikäyttö voisi suurestikin edistää muuttoliiketutkimusta. Tällöin olisi hänen mukaansa muuton koko prosessi tutkittava hyvinvointiteoreettisin lähtökohdin. Painopiste olisi tällöin yksilö-tason (mikro-tason) tutkimuksissa, joskin paras lopputulos muuttoliiketutkimuksissa saataisiin tarkastelemalla yhdessä mikro- ja makrotasoja.

Olaf Foss Norjan kaupunki- ja aluetutkimuksen instituutista piti erittäin mielenkiintoisen esitelmän elinvaiheiden ja muuttoliikkeen välisistä yhteyksistä. Hänen mukaansa jo Hågerstrand (1957) on selvittänyt perusteellisesti lähtöalttiuden ja elinvaiheiden välisen yhteyden. Foss esitti kuitenkin selviä viitteitä siitä, että myös muuton esteet ovat yhteydessä ihmisten eri elinvaiheisiin.

Einar Holm ja Sture Oberg kasittelivät myös esitelmässään yksilön elinvaiheisiin ja muuttopäätöksiin liittyviä yhteyksiä. Heidänkin tutkimuksensa mukaan eri elinvaiheilla on tunnusomaiset muuttomotiivinsa. Tutkijat esittivät lisänäkemysten, jonka mukaan yksilön muuttopäätöksentekoa ei voida tutkia pelkastaan muuttajan omista premisseistä käsin, vaan muutto on nähtävä osana elintoimintojen kokonaisuutta. Holmin ja Obergin mukaan jokaisen toiminnan takana on vaikutin, esim. yritys lakkauttamalla työpaikan voi välittömästi vaikuttaa yksilön muuttopäätöksen syntyyn. Näin ollen lopullisen tuloksen (tässä tapauksessa muuton) takana on erilaisten toimintojen kokonaisuus, joka olisi yksityiskohtaisesti selvitettävä.

Edellä on kursorisesti tarkasteltu keskeisimpiä symposiumissa pidettyjä muuttoliike-esitelmiä. Kokonaisuutena ottaen *seminaarin perusteella muodostui selvä kuva tämän hetken muuttoliiketutkimuksen tilasta Pohjoismaissa. Symposiumin yhteydessä pidetyssä pohjoismaisten väestötieteilijöiden kokouksessa esitettiin yhteistyön tiivistämistä. Ensimmäisenä askeleena tähän suuntaan voidaankin pitää sitä, että seuraava kokoontuminen päätettiin pitää Suomessa kahden vuoden kuluttua, aikaisemmat kokoontumiset on tapahtuneet kolmen vuoden välein. Tehdyn päätöksen voisi toivoa olevan ensiaskel kiinteämmälle väestötieteilijöiden yhteistyölle, sillä Pohjoismaiden välinen vilkas muuttoliike luo tällaiselle toiminnalle luonnollisen perustan.*

Ismo Söderling

Symposiet "midt- og nordskandinavisk historie og kultur"

Kesäkuun 21.-23. päivinä pidettiin Trondheimin yliopistossa, Norjassa symposiumi, joka käsittelee Keski- ja Pohjoisskandinavian historiaa ja kulttuuria. Symposiumin tavoite oli kaksitahoinen. Halut-

tiin koota uusimpia tutkimustuloksia ja -näkökulmia kolmelta tutkimussektorilta: varhaisimman ajan kulttuurimaisema ja sen nautinta, etninen pluralismi sekä maaseutuyhteisö muutosprosessissa. Toisena päätavoitteena oli koota tutkimusalueeseen liittyvää tietoa ja alan laitosten edustajia yhteen ja tata kautta lisätä yhteistyömahdollisuuksia humanistisen tutkimuksen alalla.

Siirtolaisuustutkimuksen kannalta nousi symposiumin toinen osa-alue keskeisimmäksi. Professori Narve Bjørgo Tromsøn yliopistosta esitteli Norjan tiedeakatemia (Norges allmenvitskapelege forskingsråd, NAVF) selvitystä norjalaisten pohjoisten vähemmistöjen (saamelaiset ja kveenit) tutkimuksesta. Lassi Saressalo Turun yliopistosta esitelmöi etnisistä stereotyyppioista tutkimusstrategiana kohteenaan Pohjois-Norjan kolme väestöryhmää, norjalaiset, saamelaiset ja kveenit. Venke Olsen Tromsøsta tarkasteli etnonyymi-käsitettä kveenien suomalais-etnisiteetin näkökulmasta vertailukohteenaan norjalainen yhteiskunta ja saamelaisvähemmistö. Marjut Aikio Suomen Akatemiasta esitteli Sosiolingvististä tutkimusmallia, jonka kohteena on ollut Vuotson alueelle Suomeen siirtynyt *norjalaisperäinen poronhoitajaryhmä*. Dosentti Bo Lönnqvist Suomen Akatemiasta puolestaan hahmotti ruotsinkielisen Pohjanmaan vähemmistökulttuuria ja vähemmistöpolitiikkaa lähinnä etnologisen tutkimuksen näkökulmasta, Carl-Uno Hanno Uumajan yliopistosta esitteli jokseenkin tuntemattomia siirtolaisryhmiä kalottialueella, kuten Ruotsin malmialueille siirtyneet valloinit, pohjoisesta Etelä-Amerikkaan siirtyneet ruotsalaisisiirtolaiset ja Karjalaan 1930 siirtyneet ruotsalaiset. Kåre Svebak Altasta

toi kuulijoiden eteen uskonnollisen etnisiteetin käsitteen tarkastellessaan laestadiolaista liikettä kalottialueella, lähinnä kveeniväestön uskonnollisena liikkeenä. Seminaarin muissa esitelmissä tarkasteltiin mm. Pohjois-Norjan viljanviljelykulttuurin alkujuuria, arkeologisia tutkimusmenetelmiä, kuten kasvitieteen käyttöä iänmäärittämisessä ja uusien kasvilajien leviämisen ajoittamisessa, kulttuurimaisen muotoutumista esihistoriallisella ajalla ja maatalouspohjaisen kulttuurin syntyä, muutosta ja osittaista häviämistä.

Symposiumi oli tavallaan jatkoa vuonna 1978 Uumajassa pidetyille pohjoismaiselle tieteidenväliselle symposiumille, joka oli Keski- ja Pohjoiskandinavian yliopistojen yhteistyöhanke. Tuntuikin hieman oudolta, ettei mm. Oulusta tai Jyväskylästä ollut lainkaan symposiumiosanottajia. Toisaalta on hyvä todeta, että Suomessa harjoitettava pohjoisten alueiden kulttuurintutkimus on Suomen Akatemian koordinoimaa ja tapahtuu yhteistyössä norjalaisten tutkimuslaitosten kanssa. Näin on laita varsinkin käynnistymisvaiheessa olevan kveeniväestön kielen ja kulttuurin tutkimuksen.

Lassi Saressalo

Vierailuja instituutissa

Tukholman Suomen suurlähetystön työvoimattashea, lähetystöneuvos Kaj Laxén vieraili Siirtolaisuusinstituutissa 24.8.1982. Käynti oli tutustumismatka. Vieraille esiteltiin talon toimintaa sekä tiloja ja samalla sovittiin informaation vaihtoon liittyvistä seikoista. Lähetystöneuvos Laxén joutuu Ruotsissa usein pitämään siirtolaisuuteen ja siirtolaisuuspolitiikkaan liittyviä esitelmiä ja tähän liittyen instituutista toimitetaan hänelle perusmateriaalia.

Ruotsin kouluylhallituksesta vierailivat 25.8.1982 pääjohtaja Birgitta Ulvhammar ja paasihteeri Bertil Jakobsson. Pääjohtaja Ulvhammar toimii Ruotsin hallituksen asettaman ns. kieli- ja kulttuuriperintökomitean (Språk- och kulturarvskommitté, SKU) puheenjohtajana ja Bertil Jakobsson sen pää-

sihteerinä. Komitean tehtävänä on arvioida siirtolaisopetuksen tilanne tämän päivän Ruotsissa, tehdä sitä koskevia parannusehdotuksia ja toisaalta pitää yhteyttä siirtolaisten alkuperämaihin. Vieraiden 10 päiväisen Suomessa käynnin ensimmäisenä kohteena oli Siirtolaisuusinstituutti. Erityistä mielenkiintoa he osoittivat instituutissa käynnissä olevaa paluumuuttotutkimusta sekä toisaalta tulevaa tutkimuspoliittista ohjelmaa kohtaan. Nimenomaan paluumuuttotutkimuksen tulosten he katsoivat merkittävällä tavalla lisaavan myös Ruotsissa kyseiseen muuttoon liittyvää tietämystä. Tutkimuspoliittisen ohjelman osalta todettiin varsinaisen ohjelmanteon edellyttävän yhteydenottoa myös Ruotsin kouluylhallitukseen tulevan tutkimustoiminnan koordinoimiseksi Ruotsissa asuvien suomalaisten koulunkäyntiin liittyvän tutkimustoiminnan osalta.

Ismo Soderling

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN KIRJASTOON SAAPUNEITA JULKAISUJA PUBLICATIONS RECEIVED

Siirtolaisuus ja muuttoliikkeet Migration movements

- BEACH, Hugh and RAGVALD, Lars, A new Wave on a Northern Shore. The Indochinese Refugees in Sweden. Statens Invandrarverk- Arbetsmarknadsstyrelsen February 1982
- BERGMAN, Erland- SWEDIN, Bo, Vittnesmål. Invandras syn på diskriminering i Sverige. En rapport från Diskrimineringsutredningen. Helsingborg 1982
- BJÖRK, Ingrid - RAVNBØL, Christina, Turkiska gymnasister skriver svenska. Skriftlig framställning hos turkiska elever i gymnasieskolan. SPRINS-projektet 7-1981. Göteborgs universitet
- BOUCHT, Christer, Kohti Klondiken kultaa. Jyväskylä 1979.
- EILERT, Håkan, Kalla invid Öknens rand. En bok om svenskar och Svensk-kyrkoliv i Melbourne 1856-1981. Melbourne 1981.
- EKSTRÖM, Lena, Invandrar/minoritetsundervisning på grundskolans låg- och mellanstadier 3. invandrarundervisningen och läromedlen. SPRINS-projektet 11-1982. Göteborgs universitet.
- ENSTROM, Ingegerd, Ordföräd in invandrar-elevs fria skriftliga produktion. SPRINS-projekt 1-1978. Göteborgs universitet.
- ENSTROM, Ingegerd, Invandrar/minoritetsundervisning på grundskolans låg- och mellanstadier 2. läraundersökningen. SPRINS-projektet 10-1982 Göteborgs universitet
- ENSTRÖM, Ingegerd - KÄLLSTRÖM, Roger - TINGBJÖRN, Gunnar, Interim Report on the SPRINS Group's Evaluation of Time Schelude Modification Experiments for Immigrant Pupils at the Junior and Intermediate Levels of Compulsory School. SPRINS-projektet 8-1982. Göteborgs universitet
- FINNÄS, Fjalar, Språkgruppidentifikation och kunskaper i finska i Svensk-Finland, Språkgrupp och mobilitet-forskningsrapporter. Mob. No. 11, 1982
- JACKSON, Mary, The Germans in Queensland during the nineteenth Century. Copied by Univ. of Qld Libraries, on 24 Aug. 1981.
- KLEINSCHMIDT, M.A., Migration and Settlement Schemes in Queensland. Final Honours Thesis. Copied by Univ. of Qld Libraries, On 24 Aug. 1981.
- LAAKSONEN, Kyösti, Factors Affecting the Floor Area in the Town of Riihimäki, Southern Finland (in 1980). Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisu A 123. Helsinki 1981.
- LILLEMOR, Edberg - HAGELIN, Kerstin - HOLMEGAARD, Margareta, Rapport från två års försöksverksamhet med introduktiondkurser för invandrarelever i Göteborg läsåren 1977/78, 1978/79. SPRINS-projektet 4-1980. Göteborgs universitet.
- LIND, Ulla, Fri skriftliga framställning hos några spansk- och portugisisktalande invandrarelever. SPRINS-projektet 3-1979. Göteborgs universitet
- LINDGREN, Jarl - RITAMIES, Marketta, Suomen väestönkehitys 1970-luvulla. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D, No 9/1982. Vammala 1982
- LINDBLAD, Birgit, Tidsuttryck i fri skriftlig framställning hos några serbokroatisktalande grundskolelever. SPRINS-projektet 6-1981 Göteborgs universitet
- LOIKKANEN, Heikki A., Housing Demand and Intra-Urban Mobility Decisions: A Search Approach. Commentationes Scientiarum Socialium 17-1982. Helsinki 1982
- LUUKKONEN-GRUNOV, Terttu, Pienviljelijät, ammattikombinaatio ja maaltapako. Oulun yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia 2/1971
- PITKÄNEN, Antti J., Vad språkfelen berättar. Felanalys av finska invandrarelevs fria skriftliga framställning. SPRINS-projektet 5-1980. Göteborgs universitet.
- SALMI, Heikki, Väestön muuttoliikkeen analysointi Markovin ketjuilla. Helsingin yliopiston kansantaloustieteen laitoksen tutkimuksia No 3-1968
- SANDLUND, Tom, Social Structure and Social Mobility. A Study of the Swedish Population in Finland 1950-1975. Språkgrupp och mobilitet. Mob. No 10-1982
- SAVOLAINEN, P. - KOKKONEN, E., Siirtolaisuus Lapin alueelta. Helsingin yliopiston sosiaalipoliittikan tutkielmia No 26
- SIIRTOLAISVAIHEITA - Kopingin suomalaisia 1950-1980. Finländare i Köping. Köping 1981.
- SIIRTOLAISUUS-MUUTTOLIIKE SOSIAALISENA ONGELMANA. Yhdyskuntatyön seminaarin raportti v. 1981 Jyväskylästä. Lapsiraportti B 49. Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1981.
- STAVE, Gunnar, Tyrkia - EF. Migrasjon av arbeidskraft. Nupi-rapport Nupi/R-15 mars 73. Norsk utenrikspolitisk institutt. Oslo
- STEEN, Immanuel, Finska invandrarungdomar i Finspång och Västerås. Lund 1980.

STUER, Anny P.L., *The French in Australia. Immigration Monograph Series 2. The Australian National University. Canberra 1982.*

Tvåspråkig personal. Kartläggning av tvåspråkig personal inom samhällsservice i Norrköping och Eskilstuna kommuner samt inom östra distriktet i Östergötlands läns landsting. Statens invandrarverk -December 1981.

VASILIS, Barbro, Språksituationen för en grupp assyriska barn med tyrkoy och kurdiska som första språk. SPRINS-projektet 2-1978. Göteborgs universitet.

VIKMAN, Juha-Pekka, Perheen muutto lapsen ongelmatilanteena. Acta Universitatis Tamperensis ser. A vol. 143. Tampere 1982.

WIMAN, Ronald, Väestönkehitys ja Suomen tulevaisuus. Suomen väestötieteen Yhdistyksen julkaisu No 7. Helsinki 1982

Muuta kirjallisuutta

Other subjects

AALTO, Ritva, Nuorten sosiaalistuminen ja nuorisotyö. Helsinki 1975

AALTO, Ritva & al., Päihteet ja Kotkan nuoret. Huumeiden saanti ja huumeisiin asennoituminen vuosina 1970 ja 1972. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia No 192.

AXELSSON, Leea-Liisa, Nuorisotyöttömyys ja nuorten neuvojien toiminta. Työvoimapolitiittisia selvityksiä No 41-1982. Helsinki 1982

COHEN, Percy S., *Modern Social Theory. Studies in Socialogy. London.*

DEAKING, Nicholas & UNGERSON, Clare, *Leaving London. Planned Mobility and the Inner City. Heinemann. For the Centre for Environmental Studies 1977.*

DONNISON, David with SOTO, Paul, *The good City. A Study of Urban Development and Policy in Britain. Heinemann Educational Books 1980*

HALLA, Klaus, *Erityisryhmatutkimus osa Lapsiperheet. Sosiaali- ja terveysministerio, tutkimusosaston julkaisuja 13/1979.*

HJERPPE, Reino, *Julkisen talouden tuotos ja tuotavuus: eraita periaatteellisia näkökohtia. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen tutkimuksia No 21-1978.*

JOHNSON, James H., *Urban Geography An introductory Analysis The Commonwealth and International Library. 1972.*

KAISLA, Seppo, *Asuminen ja elämänvaiheet Väestöliiton julkaisuja - koelmikantasarja 8. Helsinki 1981.*

KORPI-TOMMOLA, Aura, *Ystävyyttä yli Pohjanlahden. Vammala 1982.*

KREBS, Charles J., *Ecology. The Experimental Analysis of Distribution and Abundance. Second Edition. Harper International Edition 1978*

LALLUKKA, Seppo, *Suomalais-ugrilaiset kansat Neuvostoliiton uusimpien väestönlaskentojen valossa. Neuvostoliittoinstituutin julkaisuja A 11. Helsinki 1982.*

LAMIDEY, N. W., *Aliens Control in Australia 1939-1946. Sydney 1974.*

LAMPINEN, Pekka, *Jyväskylän muuttoliike vuosina 1963-1969. Jyväskylä 1971.*

METSÄKYLÄ, Antti - YLIAHO, Timo, *Työväen kulttuurin tutkimus ja tallennus. Selvitys projektin tehtävistä ja lähiajan tavoitteista. Helsinki 1982.*

MOILANEN, Paavo, *Social Environment and Adaptation. Among the Employees of an Industrial Company in Northern Finland. Acta Universitatis Ouluensis Series D no 85 Oulu 1982.*

PINKER, Robert, *The Idea of Welfare. Heinemann Educational Books 1979.*

POHJANPALO, Olli, *Vapaa-ajan käyttö tutkimus. Kaupunkisuunnitteluvirasto, julkaisuja YB: 4/79. Toiminnallinen selvitys*

PUSKA, Pekka & al., *Pohjois-Karjalan nuorisoprojekti. Toteutus ja perustaulukot. Kuopion korkeakoulun julkaisuja. sarja tiastot ja selvitykset 1/1979. Kuopio 1979.*

ROSTILA, Ilmari, *Työttömyys elämänvaihteena. Seurantatutkimus tamperealaisten teollisuustyöntekijöiden työttömyyskokemuksista. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia no 32-1982. Helsinki 1982.*

SIURALA, Lasse, *Nuorisotyöttömyyden vaikutuksia - myytit ja todellisuus Työvoimapolitiittisia tutkimuksia No 31-1982. Helsinki 1982*

UUSITALO, Ritva (toim.), *Mitä nuorten mielessä liikkuu? Esitutkimusraportti, sosialisatiokurssi, syksy 1978. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen monisteita No 23-1979.*

VARJO, Uuno - KOUTANIEMI, Leo, *Development in Nordic and Mountain Settlements. Oulun yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja 77. Oulu 1982.*

VIRTANEN-HARTILAINEN-JAHKOLA-SALOKANGAS-SALMI, *Maaseudun mahdollisuudet Vantaa 1982.*

VOLANEN, Matti Vesa - ALAVA, Ilkka, *Ammatillinen koulutus ja ammatillinen jousto. Esitutkimus ja tutkimussuunnitelma. Työvoimapolitiittisia selvityksiä No 43-1982. Helsinki 1982.*

VAHÄTALO, Kari, *Pitkäaikaistyöttömyys. Haastattelututkimus pitkäaikaistyöttömistä vuodenvaihteissa 1979-80. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia No 30-1982. Helsinki 1982.*

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA

1982

Ministeriöt

Opetusministeriö
Työvoimaministerio
Ulkoasiainministeriö

Varsinainen jäsen

Hall.siht. Fredrik Forsberg
Kansliapääll. Taisto Heikkilä
Toim.pääll. Alec Aalto

Varajäsen

Kultt.siht. Raija Kallinen
Neuv.virkamies Juhani Lönnroth
Jaostopääll. Tatu Tuohikorpi

Julkiset yhteisöt

Turun kaupunki

Ap.kaup.joht. Johannes Koik-
kalainen

Kaup.siht. Paavo Mäkinen

Korkeakoulut

Helsingin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Oulun yliopisto
Tampereen yliopisto
Turun yliopisto
Vaasan korkeakoulu
Åbo Akademi

Prof. Lars Hulden
Prof. Mauno Jokipii
Prof. Uuno Varjo
Ap.prof. Olli Kultalahti
Prof. Terho Pulkkinen
Vs. prof. Kauko Mikkonen
Prof. Bill Widén

Prof. Yrjö Blomstedt
Ap.prof. Erkki Lehtinen
Prof. Kyösti Julku
Yliopett. Matti Kaasinen
Dos. Jorma Kytömäki
Ap.prof. Tarmo Koskinen
Prof. Sune Jungar

Vapaat yhteisöt ja järjestöt

Kirkon ulkomaanasiain toimik.
Mannerheimin Lastensuojeluliit.
Pohjois-Karjalan yliopistoseura
Pohjola-Norden Yhdistys r.y.
Samfundet folkhälsan i svenska
Finland r.f.
Seutus suunnittelun Keskusliitto
Suomalaisuuden Liitto
Suomen Nuorison Liitto
Suomen Väestötieteen Yhd. r.y.
Suomi-Amerikka Yhd. Liitto
Suomi-Seura r.y.
Svenska Finlands Folktingsfull-
mäktige
Turun yliopistosäätiö
Jnioni Naisasialiitto Suomessa
Varsinais-Suomen Maakuntaliit.
Väestöliitto

Kirkkoherra Paivó Tarjamo
Kanslianeuvos Pekka Heimo
Dos. Veijo Saloheimo
Elinkeinoasiamies Ilmo Jaramo
Prof. Ole Wasz-Höckert
Rakennusneuvos Raimo Narjus
Varatuom. Olavi Haikarainen
Liikkeenjoht. Esko V. Koskelin
Fil.lis. Altti Majava
Kouluneuvos Jussi Saukkonen
Prof. Jorma Pohjanpalo
Vt.prof. Tom Sandlund
Toim.joht. Juhani Leppä
Valt.yo. Johanna Mannila-Kai-
painen
Toim.joht. Perttu Koillinen
VTT Aarno Strömmer

Pääsiht. Jaakko Launikari
Toim.joht. Ilkka Väänänen
Kanslianeuvos Veikko Karsma
Direkt. Per-Erik Isaksson
Tutk.siht. Timo Sinisalo
Yht.kunt.t.kand. Jukka-Pekka Lappalainen
Koulunjoht. Antti Lehtinen
Valt.lis. Mikko A. Salo
Toim.joht. Lars Nystén
Os.pääll. Osmo Kalliala
Lis. Roger Broo
Joht. Reino Vuorinen
Maist.Karmela Bélinki
Jaostosiht. Kauno Lehto
Toim.joht. Jouko Hulikko

Ruotsissa olevat

Immigrant-Institutet (Borås)
Ruotsin Suomalaisseurojen
Keskusliitto

Annikki Nikula-Benito
FM Markku Peura

Saila Ekström
Matti J. Korhonen

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1: Olavi Koivukangas, Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maailmansodan jälkeen (Finnish Migration to Australia since World War II). Kokkola 1975. s. 262.
- A 2: Pertti Virtaranta, Tutkimus amerikansuomesta, osa 1 (A Study on the Finnish Language in America, Part I (painossa-in print)).
- A 3: Maija-Liisa Kalhama (toim.), Ulkomaalaisuuskongressin 27. - 28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot. Jyväskylän Kesä 24.6. - 3.7.1975. Turku 1975. s. 104.
- A 4: Olavi Koivukangas, Raimo Narjus, Sakari Sivula (toim.), Muuttoliikesymposium 1975. Esitelmät ja keskustelut. Ruissalon kongressi-hotelli Turku 20-21.11.1975. Vaasa 1976. s. 186.
- A 5: Eva Jäykkä, Maija-Liisa Kalhama (toim.), USA:n 200-vuotisjuhlaseminaarin esitelmät ja tuntisuunnitelmat. Ruissalon kongressi-hotelli, Turku 2.-3.6.1976. Vaasa 1977. s. 148.
- A 6: Taru Sundstén, Amerikansuomalainen työväenteatteri ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-39 (Finnish-American Workers' Theater and Dramaliterature 1900-39). Vaasa 1977. s. 104.
- A 7: Arja Munter, (toim.), Ruotsiin muuton ongelmat. Ruotsin siirtolaisuuden seminaari 4.-5.5.1978 Turku. Esitelmät ja keskustelut. Vaasa 1979, s. 247.
- A 8: Olavi Koivukangas, Kai Lindström, Raimo Narjus (toim.), Muuttoliikesymposium 1980. Hotelli Rantasipi Turku 19.-21.11.1980. Esitelmät ja keskustelut. Turku 1982. s. 402.
- B 1: Bill Widen, Korpobor i Amerika (Emigrants from Korpo in America). Åbo 1975. s. 197.
- B 2: Holger Wester, Innovationer i befolkningsrörligheten. En studie av spridningsförlopp i befolkningsrörligheten utgående från Petalas socken i Österbotten. Stockholm 1977. s. 221.
- C 1: Reino Kero, Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War, Vammala 1974. s. 260.
- C 2: Olavi Koivukangas, Scandinavian Immigration and Settlement in Australia before World War II, Kokkola 1974. s. 333.
- C 3: Michael G. Karni, Matti E. Kaups, Douglas J. Ollila Jr. (eds.), The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives, Vammala 1975. s. 232.
- C 4: Auvo Kostiainen, The Forning of Finnish-American Communism, 1917-1924. A Study in Ethnic Radicalism, Turku 1978, s. 225.
- C 5: Keijo Virtanen, Settlement or Return : Finnish Emigrants (1860-1930) in the International Overseas Return Migration Movement. Forssa 1979, s. 275.

Erikoisjulkaisut:

Vilho Niitemaa, Jussi Saukkonen, Tauri Aaltio, Olavi Koivukangas (eds.) Old Friends - Strong Ties. The Finnish Contribution to the Growth of the USA. USA:n 200-vuotisjuhla-kirja. Vaasa 1976, s. 349.

Olavi Koivukangas - Simo Toivonen, Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografia. A Bibliography on Finnish Emigration and Internal Migration. Turku 1978, s. 226.

Olavi Koivukangas (Red., toim.), Utvandringen från Finland till Sverige genom tiderna. Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen. Turku 1980, s. 100.

Maija-Liisa Kalhama (toim., red.), Suomalaiset Jäämeren rannoilla. Finnene ved Nordishavets strender. Turku 1982, s. 235.

Julkaisuja voi tilata osoitteella:

Siirtolaisuusinstituutti
puh. 921 - 17 536

Piispankatu 3
20500 Turku 50, Finland